

XXIV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

Нл

76. заседание

Четвъртъкъ, 23 мартъ 1939 г.

(Открито въ 16 ч.)

Председателствували председателятъ Стойчо Мошановъ и подпредседателятъ Георги Марковъ
Секретари: д-ръ Петъръ Яламовъ и Първанъ Маркозъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Съобщения:		3. За отпускане заемъ отъ Българската земе- дѣлска и кооперативна банка въ размѣръ на 770.000.000 л., отъ които 260.000.000 л. подъ га- ранция на държавата, за разни държавни и фондови нужди. (Първо четене — разискване)	1998
Отпуски	1997	Говорили: Р. Маджаровъ	1999
Законопроектъ	1997	М-ръ Д. Божиловъ	2000
По дневния редъ:		Д-ръ Н. Найденовъ	2003
Законопроекти:		Е. Екимовъ	2005
1. За отстъпване даромъ на Ботевградското гар- низонно офицерско събрание държавното праздно мѣсто отъ 1635-80 кв. м., нахоищо се въ гр. Ботевградъ, кварталъ 65 (Второ четене)	1997	Т. Найденовъ	2007
2. За отстъпване даромъ на Сопотското гарни- зонно офицерско събрание държавното праздно мѣсто отъ 354 кв. м., съставляващо парцелъ VI—531 отъ кварталъ 2, по плана на гр. Сопотъ (Второ четене)	1998	Г. Петровъ	2008
		А. Мумджиевъ	2011
		Дневенъ редъ за следващото заседание	2012

Председателствувашъ Георги Марковъ: (Затъни) Има
нужното число народни представители. Откривамъ за-
седанието

(Отсъствуватъ г-да народнитѣ представители: Алек-
сандъръ Симовъ, Атанасъ Каишевъ, Борисъ Мончевъ, Ве-
лизаръ Багаровъ, Гето Кръстевъ, Динко Теневъ, Иванъ
Златаровъ, Иванъ Халаджовъ, Илия Вълчановъ, д-ръ
Кънчо Милановъ, Найденовъ Райновъ, Никола Контезъ,
Петко Стояновъ, Стефанъ Станевъ и Стойчо Топаловъ)

Преди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, съобща-
вамъ на г-да народнитѣ представители, че бюрото е раз-
решило отпущъ на следнитѣ народни представители:

на г-нъ Атанасъ Каишевъ — 4 дни, по болестъ, счи-
танъ отъ 21 т. м.;

на г-нъ Гето Кръстевъ — 2 дни, по болестъ, за 23 и
24 т. м. и

на г-нъ Динко Тодоровъ — 2 дни, поради смъртъта на
майка му, за 23 и 24 т. м.

Съобщавамъ, че е постѣпилъ отъ Министерството на
правосъдието законопроектъ за измѣнение на нѣкои чле-
нове отъ наредбата-законъ за устройството на сѣдили-
щата.

Този законопроектъ ще се разладе на г-да народнитѣ
представители и ще се постави на дневенъ редъ.

Пристѣпваме къмъ дневния редъ.

Петко Стояновъ: Г-нъ председателю! Вчера г-нъ пред-
седателствувашиятъ ми обеща, че днесъ г-нъ министрътъ
на вътрешнитѣ работи ще отговори на моето питане.

Председателствувашъ Георги Марковъ: И азъ бѣхъ
тукъ тогава. Г-нъ председателствувашиятъ Ви обеща, че
ще напомни на г-нъ министра.

Петко Стояновъ: Да.

Председателствувашъ Георги Марковъ: И азъ вѣрвамъ,
че му е напомнилъ.

Петко Стояновъ: Изборитѣ ще минатъ, г-нъ предсе-
дателю!

Председателствувашъ Георги Марковъ: Вземамъ си бе-
лежка.

Димитъръ Кушевъ: Събиратъ сведения!

Иванъ Бояджиевъ: Моля Ви, г-нъ председателю, ако
обичате, да напомните на г-нъ министра на търговията да
отговори и на моето питане. Вече седемъ пѣти искамъ да
ми се отговори!

Председателствувашъ Георги Марковъ: Ще помоля
сѣщо така и г-нъ министра на търговията да отговори на
Вашето питане.

Г-да народни представители! Първата и втората точки
отъ дневния редъ се отнасятъ за отстъпване даромъ на
държавни праздни мѣста на офицерски събрания. Понеже
тѣзи въпроси сѣ ясни и нѣма нужда да се занимава съ
тѣхъ комисията, г-нъ министрътъ моли да се приематъ
на второ четене. Затуй моля г-нъ секретаря да прочете
законопроектитѣ.

Петко Стояновъ: Трѣбва да има вотъ за това.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Да. — Г-да на-
родни представители! Ония отъ васъ, които сѣ съгласни,
законопроектитѣ по първа и втора точки отъ дневния
редъ да се приематъ днесъ на второ четене, безъ да сѣ
минали презъ комисията, моля, да вдигнатъ рѣзка. Мно-
зинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ:

**ВТОРО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ОТСТЪП-
ВАНЕ ДАРОМЪ НА БОТЕВГРАДСКОТО ОФИЦЕРСКО
ГАРНИЗОННО СЪБРАНИЕ ДЪРЖАВНОТО ПРАЗДНО
МѣСТО ОТЪ 1.635-80 КВ. М., НАХОДЯЩО СЕ ВЪ ГР. БО-
ТЕВГРАДЪ, КВ. 65.**

Моля г-н секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретарь Първанъ Марковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за отстъпване даромъ на Ботевградското гарнизонно офицерско събрание държавното праздно мѣсто отъ 1.635-30 кв. метра, находящо се въ гр. Ботевградъ, кварталъ 65.

Членъ единственъ. Отстъпва се даромъ на Ботевградското гарнизонно офицерско събрание държавното праздно мѣсто отъ 1.635-80 квадратни метра, находящо се въ гр. Ботевградъ, кварталъ 65, съгласно приложената скица.

Председателстващъ Георги Марковъ: Ще гласуваме. Които г-да народни представители приематъ на второ четене законопроекта за отстъпване даромъ на Ботевградското гарнизонно събрание държавното праздно мѣсто отъ 1.635-80 кв. м., находящо се въ гр. Ботевградъ, кварталъ 65, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Минаваме къмъ втората точка отъ дневния редъ:

ВТОРО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ОТСТЪПВАНЕ ДАРОМЪ НА СОПОТСКОТО ГАРИЗОННО ОФИЦЕРСКО СЪБРАНИЕ ДЪРЖАВНОТО ПРАЗДНО МѢСТО ОТЪ 354 КВ. М., СЪСТАВЛЯВАЩО ПАРЦЕЛЪ VI—531 ОТЪ КВАРТАЛЪ 2 ПО ПЛАНА НА ГР. СОПОТЪ.

Моля г-н секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретарь Първанъ Марковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за отстъпване даромъ на Сопотското гарнизонно офицерско събрание държавното праздно мѣсто отъ 354 квадратни метра, съставляващо парцелъ VI—531 отъ кварталъ 2 по плана на гр. Сопотъ.

Членъ единственъ. Отстъпва се даромъ на Сопотското гарнизонно офицерско събрание държавното праздно мѣсто отъ 354 квадратни метра, съставляващо парцелъ VI—531 на кварталъ 2 по плана на гр. Сопотъ, съгласно приложената скица.

Председателстващъ Георги Марковъ: Ще гласуваме. Които г-да народни представители приематъ на второ четене законопроекта за отстъпване даромъ на Сопотското гарнизонно офицерско събрание държавното праздно мѣсто отъ 354 кв. м., съставляващо парцелъ VI—531 отъ кварталъ 2 по плана на гр. Сопотъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Минаваме къмъ третата точка отъ дневния редъ:

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ОТПУСКАНЕ ЗАЕМЪ ОТЪ БЪЛГАРСКАТА ЗЕМЕДѢЛСКА И КООПЕРАТИВНА БАНКА, ВЪ РАЗМѢРЪ НА 770.000.000 Л., ОТЪ КОИТО 260.000.000 Л. ПОДЪ ГАРАНЦИЯ НА ДЪРЖАВАТА, ЗА РАЗНИ ДЪРЖАВНИ И ФОНДОВИ НУЖДИ.

Понеже този законопроектъ е дълъгъ, азъ ви моля, г-да народни представители, да се съгласите да се прочете само текстътъ на законопроекта, безъ мотивитѣ.

Които г-да народни представители сѣ съгласни да се прочете само текстътъ на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

(Ето мотивитѣ)

МОТИВИ

къмъ законопроекта за отпускане заемъ отъ Българската земеделска и кооперативна банка въ размѣръ на 770.000.000 л., отъ които 260.000.000 л. подъ гаранция на държавата, за разни държавни и фондови нужди.

Г-да народни представители!

На Министерството на войната се налага да задоволи въ скоро време нѣкои свои нужди, за които целъ трѣбва да разполага съ суми въ брой.

Нѣкои отъ институтитѣ подведомствени на Министерството на народното просвѣщение сѣ поставени въ крайно лоши условия, особено като се има предъ видъ, че тѣ не разполагатъ съ свои пригодени за нуждитѣ имъ сгради, дворове и опитни полета. Сградитѣ, въ които се помѣщаватъ тѣзи институти, сѣ повечето частни, нехигиенични

постройки, безъ всѣкакви инсталации, уреди и мѣста. При особено лоши условия е поставено срѣдното образование въ страната по отношение на помѣщенята, въ които се водятъ учебнитѣ занятия. Като държавнитѣ, така и общинскитѣ гимназии, съ малки изключения, водятъ занятия си въ непригодени и съвсемъ неподходящи и нехигиенични частни сгради. Правилното обучение е съ понижени резултати и сѣ налице масови заболявания отъ туберкулоза и други болести. Министерството намира за неотложно да бждатъ отстранени чась по-скоро съществуващитѣ лоши условия, като се склочи по възможностъ единъ по-голямъ заемъ, който би позволилъ въ продължение на една-две години да бждатъ задоволени най-неотложнитѣ нужди отъ постройка на сгради, инсталации и др. за гимназитѣ и институтитѣ му.

Освенъ това, на Главната дирекция на строежитѣ сѣ необходими срѣдства за задоволяване на следнитѣ нужди.

Около 230.000.000 л. за изплащане на работитѣ, които има да се извършатъ презъ настоящата година по предприятия, отдадени за направата на пѣтица и тѣхнитѣ съоръжения, както и за извършване на необходимитѣ работи по поддържането на пѣтицата.

Независимо отъ горното, трѣбва да се продължатъ работитѣ по нѣкои отъ по-важитѣ пѣтица, за да могатъ, довършени изцѣло съ трайна настилка, да се използватъ непрекъснато презъ всѣко време.

Около 260.000.000 л. да се употребятъ за довършване на започнатитѣ желѣзнопѣтни линии, за да може да се предадатъ по възможностъ по-скоро въ експлоатация. Една частъ отъ тая сума, около 10.000.000 л., е необходима за да се направятъ нѣкои допълнителни съоръжения (товарни рампи, удвояване на линии и др.) на сега съществуващитѣ желѣзнопѣтни линии, за да се увеличи тѣхната превозоспособностъ.

Около 20.000.000 л. по воднитѣ строежи. Налага се да се довършатъ нѣкои отъ започнатитѣ строежи по брѣга на рѣка Дунавъ, а също и да се предприематъ нови строителни работи по сѣмъ брѣгъ. Пакоститѣ, които приключватъ нѣкои отъ рѣкитѣ въ долнитѣ си течения, налагатъ да се предприематъ корекции на по-опаснитѣ мѣста. Също така налага се да се направятъ корекции на рѣкитѣ, където се намиратъ по-важитѣ и по-големите съоръжения за нашитѣ желѣзнопѣтни линии и пѣтица.

Отъ друга страна, на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата се налага да построи зимното пристанище въ гр. Русе и на ферибоота Русе—Гюргево.

Също така и фондътъ „Съдебни сгради“ има нужда отъ извънредни допълнителни суми, защото редовнитѣ му приходи не сѣ достатъчни да задоволятъ нуждата отъ нови удобни съдебни сгради, още повече, че тѣ сѣ ангажирани за довършване на започнатитѣ вече съдебни сгради, особено тѣя въ София и Русе. А тая нужда е извънредно голяма, тъй като въ нѣкои мѣста се раздава правосъдие въ такива неудобни и нехигиенични помѣщения, условията въ които иматъ отражение не само върху здравето на съди и съдѣщи се, но и върху престижа на съдебната властъ.

Понеже за всички тия изброени по-горе извънредни нужди държавното съкровище не разполага съ срѣдства отъ текущия редовенъ бюджетъ, налага се тия нужди да бждатъ задоволени отъ срѣдствата на заемъ, който ще се склочи отъ Българската земеделска и кооперативна банка въ размѣръ на 770.000.000 л.

Сумитѣ отъ тоя заемъ ще се разпредѣлятъ така:

- 1) за нуждитѣ на Министерството на войната 170.000.000 л.
 - 2) за нуждитѣ на Министерството на просѣтатата 30.000.000 „
 - 3) на Главната дирекция на строежитѣ:
 - а) за нуждитѣ на пѣтицата, подъ гаранция на държавата 230.000.000 „
 - б) за строежи на желѣзнопѣтни линии 260.000.000 „
 - в) за водни строежи и корекции на рѣки 20.000.000 „
 - 4) на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за постройка на зимно пристанище въ гр. Русе и на ферибоота Русе—Гюргево 30.000.000 „
 - 5) на фонда „Съдебни сгради“, подъ гаранцията на държавата 30.000.000 „
- Всичко 770.000.000 л.

Като излагамъ горното, моля г-да народнитѣ представители да разгледатъ и гласуватъ приложения тукъ за законопроекта.

Гр. София, мартъ 1939 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

Секретарь Първанъ Марковъ: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за отпускане заемъ отъ Българската земеделска и кооперативна банка въ размѣръ на 770.000.000 л., отъ които 260.000.000 л. подъ гаранция на държавата, за разни държавни и фондови нужди.

Чл. 1. Разрешава се на Министерството на финансите да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на същото заемъ въ размѣръ на 200.000.000 л. разпредѣлени така:

а) 170.000.000 л. за нуждитъ на Министерството на войната;

б) 30.000.000 л. за постройка на сгради, нужни за гимназии и други институти, подведомствени на Министерството на народното просвѣщение.

Чл. 2. Разрешава се на Главната дирекция на строежитъ да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на същата заемъ въ размѣръ на 510.000.000 л., разпредѣленъ така:

а) 230.000.000 л. подъ гаранция на държавата, за нуждитъ на пътищата;

б) 260.000.000 л. за строежъ на желѣзнопътни линии;

в) 20.000.000 л. за водни строежи и корекции на рѣки.

Чл. 3. Разрешава се на Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на същата заемъ въ размѣръ на 30.000.000 л. за постройка на зимно пристанище въ гр. Русе и на ферибота Русе—Гюргево.

Чл. 4. Разрешава се на фонда „Съдебни сгради“ при Министерството на правосъдието да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на същия заемъ, подъ гаранция на държавата, въ размѣръ на 30.000.000 л. за нуждитъ на фонда.

Чл. 5. Българската земеделска и кооперативна банка отпуска заемитъ при следнитъ условия:

а) банката ще открие отдѣлни текущи сметки на Министерството на войната, Министерството на народното просвѣщение, Главната дирекция на строежитъ, Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата и на фонда „Съдебни сгради“ при Министерството на правосъдието и при поискване отъ тяхъ ще внася въ държавното съкровище зл. сметка на министерствата на Войната и Народното просвѣщение и въ съответнитъ сметки при Българската народна банка за другитъ дирекции и фонда „Съдебни сгради“ при Министерството на правосъдието; отдѣлни частични суми до размѣръ на пълната сума на заемитъ, опредѣлени въ чл. 1, 2, 3 и 4;

б) заемътъ ще носи лихва 6½% върху частичнитъ суми отъ деня на получаването имъ;

в) последната частична вноска трѣбва да се изтегли най-късно до 31 декемврий 1940 г.

Чл. 6. Изтегленитъ суми до 31 декемврий 1940 г., увеличени съ изтеклитъ лихви въ размѣръ на 6½% годишно, платими шестмесечно върху частичнитъ суми отъ деня на получаването имъ, се превръщатъ на 1 януарий 1941 г. въ анюитетни заеми, представлявани отъ облигации, носещи 6½% годишна лихва, платима въ края на всѣко шестмесечие срещу купони съ падежи 30 юний и 30 декемврий всѣка година.

Падежътъ на първия купонъ е 30 юний 1941 г.

Чл. 7. Облигациитъ ще бждатъ на приносителя отъ по 1.000.000 л. всѣка, като за останалитъ суми по-малки отъ 1.000.000 л. до покриване на отдѣлитъ общи суми на заемитъ се издаватъ облигации отъ по 100.000 л., а указанитъ се суми по-малки отъ 100.000 л. ще бждатъ платени на Българската земеделска и кооперативна банка въ брой.

Облигациитъ ще съдържатъ главнитъ постановления на настоящия законъ.

Облигациитъ, издадени по чл. 1 и буква „в“ на чл. 2, ще носятъ факсимилиранитъ подписи на министра на финансите и главния директоръ на държавнитъ и гарантитъ отъ държавата дългове и ще бждатъ скрепени съ контролнитъ и саморжични подписи на представител на Главната дирекция на държавнитъ и на гарантиранитъ отъ държавата дългове и на Българската земеделска и кооперативна банка.

Облигациитъ, издадени по чл. 2, буква „а“ и по чл. 4, ще сѫ гарантирани отъ държавата, ще носятъ факсимилиранитъ подписи на главния директоръ на държавнитъ и на гарантиранитъ отъ държавата дългове и председателя на управителния съветъ на Главната дирекция на строежитъ за облигациитъ, издадени по чл. 2, буква „а“ и председателя на комитета на фонда „Съдебни сгради“ при Министерството на правосъдието за облигациитъ, из-

дадени по чл. 4. Тия облигации ще бждатъ скрепени за контролъ съ саморжиченъ подписъ на представител на Главната дирекция на строежитъ, респективно на фонда „Съдебни сгради“.

Облигациитъ, издадени по чл. 2, буква „б“ и чл. 3, ще носятъ факсимилиранитъ подписи на министра на желѣзницитъ и пристанищата и главния директоръ на държавнитъ и на гарантиранитъ отъ държавата дългове и ще бждатъ скрепени за контролъ съ саморжичния подписъ на представител на Министерството на желѣзницитъ и пристанищата.

Чл. 8. Погасяването на облигациитъ ще се извършва шестмесечно, въ срокъ отъ 15 години, на 30 юний и 30 декемврий всѣка година, по реда на нумерата на облигациитъ, споредъ една таблица, отпечатана на гърба имъ, съдържаща приблизително равни шестмесечия за погасяването и лихвата.

Първото погасяване ще се извърши на 30 юний 1941 г.

Чл. 9. Купонитъ съ изтекълъ падежъ и подлежащитъ на погасяване облигации се изплащатъ отъ Българската народна банка. Изплащането на облигациитъ става едновременно съ съответния настѣпилъ купонъ.

Представенитъ за изплащане облигации трѣбва да бждатъ придружени съ всички купони, падежътъ на които не е настѣпилъ, на опредѣлената за плащане дата; стойността на непредставенитъ купони се спада отъ капитала, който следва да се изплати на приносителя.

За службата по заема Българската народна банка получава комисиона ½% върху номиналната стойност на изплатенитъ облигации и 1% върху изплатенитъ купони съ изтекълъ падежъ.

Чл. 10. Необходимитъ кредити за изплащане лихвитъ и погасявания по отдѣлитъ заеми включително комисионата на Българската народна банка се предвиждатъ ежегодно:

за заемитъ по чл. 1 и чл. 2, буква „в“ — въ бюджета на Държавнитъ дългове; за заема по чл. 2, буква „а“ — въ бюджета на Главната дирекция на строежитъ;

за заемитъ по чл. 2, буква „б“ и чл. 3 — въ бюджета на Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата;

за заема по чл. 4 — въ бюджета на фонда „Съдебни сгради“ при Министерството на правосъдието.

Чл. 11. Облигациитъ се освобождаватъ отъ всѣкакви сегашни и бждещи държавни и други данъци, такси, бери, гербовъ налогъ и др., а лихвитъ отъ тяхъ — отъ прѣжитъ данъци по наредбата-законъ за данъка върху приходитъ, както и отъ всички други сегашни и бждещи данъци и гербовъ налогъ.

Чл. 12. Неизтеклитъ въ погасяване облигации се приематъ по номиналната имъ стойностъ за залогъ и гаранта, съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятята.

Чл. 13. Непредставенитъ за изплащане купони въ продължение на 5 години отъ деня на падежа имъ се покриватъ съ давността въ полза на държавното съкровище, респективно съответнитъ бюджети. Тоя срокъ за погасяватъ облигации е 15 години.

Чл. 14. Заемътъ отъ 170.000.000 л., предвиденъ въ чл. 1 за Министерството на войната, се приспада отъ разрешенитъ кредитъ на същото министерство съ законъ, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“, бр. 248 отъ 7 декемврий 1938 г.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Ранко Малджаровъ.

Ранко Малджаровъ: (Отъ трибуната) Азъ имамъ да направя на правителството едно предложение, което нахажу и въ по-миналото заседание, когато се разглеждаше въпросътъ за измѣнение на известни постановления отъ наредбата-законъ за Главната дирекция на строежитъ. Предложението ми е следното: моля правителството да се съгласи този въпросъ да се спѣе съ извънредния бюджетъ, който чувамъ, че ще бжде внесенъ, освенъ ако правителството каже, че действително такъва нѣма нѣма. Правя формално предложение и моля правителството да отговори. Г-да народни представители! Искане се да се сключи заемъ; искатъ се известни срѣдства, за да се покриятъ известни разходи, които сѫ свърхъ, прибавка къмъ редовното упражнение на даденъ бюджетъ. Какъ мога азъ днесъ съ пълно знание да се съглася да се гласуватъ кредити, когато не е опредѣленъ обектътъ, освенъ съ общи фрази? А обектътъ ще бжде опредѣленъ отъ бюджетопроекта. Той трѣбва да ни бжде представенъ. Ако правителството не се съгласи съ това предложение, тогава азъ ще продължа да си кажа мнението върху въпроса.

Г-нъ министре на финансите! Бихъ молилъ да ми кажете, дали ще се внесе такъвъ бюджетпроектъ и дали правителството е съгласно да слѣмъ разискванията по този законопроектъ съ него. Това ще събрани добатитъ, защото едни и същи оратори ще говорятъ и по двата законопроекта.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Има думата г-нъ министърътъ на финансите

Министъръ Добри Божиловъ: Г-дъ народни представители! И безъ това имамъ намѣрение да кажа нѣколко думи преди да се започнатъ дебатитъ по този законопроектъ.

Обаждатъ се: Нищо не се чува.

Министъръ Добри Божиловъ: Извънреднитъ бюджети, срѣдствата, за които ще бѣдатъ взети отъ този заемъ, сѣ вече минали презъ Министерския съветъ, тѣ се печататъ и въоръжно утре или други денъ ще постѣпятъ въ Камарата. Въ никой случай законопроектътъ за заема не настоявамъ да бѣде гласуванъ окончателно, преди да видите самитъ бюджети, по които, въземъ, и сега мога да ви кажа нѣколко думи.

Преди това, може би, ще бѣде отъ полза да ви кажа съображенията, които сме имали, за да отворимъ сумата на заема отъ 770 милиона лева. Азъ още при изложението, което направихъ по бюджета, и при други дзатри случая допълнително, имамъ възможностъ да ви кажа, че въ този моментъ, когато не можемъ да разчитаме на единъ външенъ заемъ и когато не можемъ да вървимъ по другъ пътъ, по пътя на инфлацията, каквато и да бѣде тя, единственото разумно срѣдство — както въ погечето страни се мѣчатъ да посрещнатъ тѣзи голѣми бюджетни нужди въ този моментъ — остана, подчертавамъ това, нашата вътрешна спестовностъ. Защото, доколкото сме я имали, доколкото сме я поощрявали, тя трѣбва да ни послужи въ този моментъ на преглѣпни нужди.

За какво се иска този заемъ? Исканъ е, преди всичко, за една частъ отъ въоръжението, което може да се изплати отъ нашата индустрия, отъ нашия занаятъ, които днесъ не сѣ въ положение да работятъ на кредитъ за българската държава, както чуждестранната индустрия, въ продължение на 10—12 години. Ще ни послужимъ съ съответната частъ отъ този заемъ до края на годината — съ 170 милиона лева.

Слѣдъ това г-нъ министърътъ на народното просвѣщение иска 150 милиона лева. Една голѣма частъ отъ децата въ гимназитъ излизатъ съ платиръ и туберкулоза, защото се обучаватъ въ крайно нехигиенични помѣщения. Малкитъ деца въ основнитъ училища не сѣмъ до днесъ отъ това положение. Последнитъ училищата днесъ въ центъра на София. Децата сѣ застрашени единъ денъ да бѣдатъ заругани, поради срутване на училища и т. н. Азъ смѣтамъ, че срещу тия 150 милиона лева, които иска г-нъ министърътъ на народното просвѣщение за тая целъ, нашъ дългъ бѣше да отдѣлимъ поне 30 милиона лева, което и направихме.

Министерството на правосъдието е изостанало назадъ съ своята програма по фонда „Съдебни сгради“. Вие знаете, че презъ 1930/1931 г. сѣ били взети 170 милиона лева отъ фонда „Съдебни сгради“ за държавния бюджетъ. Този фондъ има съвсемъ друго предназначение. Сега г-нъ министърътъ на правосъдието казва: не можете да ми върнете тия 170 милиона лева, дайте ми поне 30 милиона лева заемъ, за да мога да продължа строителната си програма поне презъ тази година. Заемътъ е осигуренъ отъ постѣпленията по този фондъ за 1-2 години.

Имаме международни задължения съ започнатия строежъ на ферибоота. Понеже отъ друга страна строежитъ сѣ напреднали; понеже въ редовния бюджетъ на Дирекцията на желѣзницитъ нѣмаме предвидени съответни суми и понеже не можемъ да нарушимъ тѣзи си международни задължения, предвидихме една необходима сума отъ 30 милиона лева, за да не спре постройката на ферибоота. Имаше за задоволяване и доста други нужди на Дирекцията на желѣзницитъ, представени въ разпорѣк на около 120 милиона лева. Всичко друго се намира, че може да се отложи, но се предвижда само 30 милиона лева, за да могатъ да продължатъ работитъ по ферибоота.

Остатъкътъ отъ заема на сума 510 милиона лева е за Дирекцията на строежитъ. Тя не се дава за нови ангажменти, а ще се употребѣи за строителната програма, установена миналата година: за довършване на желѣзнопътни

линии сумата е 260 милиона лева; за довършване на тѣзи шосета, които сѣ започнати миналата година, сумата е 230 милиона лева. А за нови пътища и за поправка на старитъ се предвиждатъ, споредъ строителната програма, само 200 милиона лева, докато миналата година само за поправка на старитъ съществуващи шосета сѣ изразходвани 225 милиона лева. Моето предвиждане е, че тази сума отъ 200 милиона лева нѣма да даде възможностъ за започване строежъ на нови шосета и че тя ще отиде само за поправка на съществуващитъ. Г-нъ министърътъ на благоустройството ще има възможностъ, при разглеждане на извънредния бюджетъ, да ви даде най-подробни сведения по своята строителна програма и по нуждитъ за довършване недовършенитъ отъ миналата година пътища, но по които сѣ пости ангажменти.

Отъ тази сума 510 милиона лева за Дирекцията на строежитъ, като се спадне онова, което отива за заплати и за инвентаръ; като се спадне и онова, което отива за лихви и погашения за сключенитъ по-рано три заеми — трѣбва да забележа, че само по туй перо за погашение и лихви по сключени вече заеми трѣбва да се платитъ 150 милиона лева — всичко се свежда на 240 милиона лева, които даваме за строежи. Така че заемътъ отъ 510 милиона лева отива за довършване на желѣзници и пътища, започнати миналата година. Отъ туй, което остана като свободна сума въ редовния бюджетъ на Дирекцията за строежитъ, слѣдъ като се спаднатъ заплатитъ на персонала, вѣществениитъ разходи, разходитъ за инвентаръ, лихви и погашения на сключени заеми, оставатъ 250 милиона лева, отъ които 230 милиона лева ще послужатъ за нови пътища и за поправка на старитъ — а въ сѣщностъ, споредъ менъ, това ще бѣде само за поправка на старитъ — и 20 милиона лева се отдѣлятъ само за голѣмитъ водни строежи. Както ви казахъ, при разглеждане на извънредния бюджетъ, г-нъ министърътъ на благоустройството ще има всичката възможностъ да ви даде нуждитъ обяснения и подробности по неговата програма, по ангажментитъ, пости отъ миналата година и по евентуалнитъ последици — дали тази програма ще може да се завърши тази година или не.

Може би критикитъ ще се развиятъ и въ това направление — че сумитъ се взематъ отъ Земедѣлската и кооперативна банка, отъ спестяванията, постигнати въ Земедѣлската банка, предназначението на която е да служи на други цели и т. н. Трѣбва да ви кажа, че азъ чувствавамъ всичката отговорностъ, която нося за паричната циркулация и за паричния пазаръ у насъ, и, следователно, измѣрилъ съмъ всичко точно, за да остана вѣренъ на това, което казахъ въ изложението си по бюджета. Ние имаме голѣми нужди, не можемъ да отидемъ противъ нуждитъ на живота, ще се съобразимъ съ всичко модерно, но нѣма да скъсваме съ всички здрави класически принципи. Мисълта ми е, че ние нѣмаме намѣрение да правимъ инфлация. И ако въ 1936-1937 г., когато бѣхъ управителъ на Българската народна банка, настояхъ и защитихъ съ всички сили тезата, че ние трѣбва да купимъ злато — което бѣше единственото най-сигурно нѣщо въ този моментъ — и увеличимъ златната наличностъ отъ 1 милиардъ до 400 милиона лева на 2 милиарда лева, тия 600 милиона лева азъ смѣтахъ, че не ги вземаме за украшение на баланса на Българската народна банка, а ги вземаме, за да ни позволѣтъ единъ денъ, чрезъ разширение нашата монетна циркулация въ рамкитъ на закона за Народната банка, да можемъ да съживимъ стопанския животъ, да можемъ да създадемъ работа на безработнитъ, да можемъ да се погрижимъ за нашето въоръжение въ този моментъ, когато всички народи правятъ свръхчовѣшки усилия да избѣрзатъ съ своето въоръжение за всѣка евентуалностъ. Така че, най-многого, което може да стане — но азъ не въирамъ, че ще стигнемъ до тамъ — е, нашето покритие да падне отъ 33 на 25 минимумъ. До 25 нѣма да падне; сега е 37, може да слѣзе на 27—28. Ако имаме една добра реколта, разбира се, че ще ни трѣбватъ повече парични срѣдства, за да я изнесемъ, но въ никой случай, повтарямъ, покритието нѣма да падне до минималния законенъ процентъ — 25%. Обмислено е всичко добре, пресмѣтнато е всичко добре, имаме пълното съгласие на двата голѣми института, Земедѣлската банка и Народната банка — съгласието е пълно. И азъ въ това отношение искамъ да ви успокоя, че чувствавамъ всичката отговорностъ, която би паднала върху менъ при всѣка една евентуалностъ на спадане на покритието. Затова ви казвамъ, че не отиваме даже до крайнитъ предѣли, до които бихме могли да отидемъ, отъ предпазливостъ, защото смѣтаме, че може да се явятъ и други нѣкои непредвидени нужди.

Сумата 770 милиона лева въ всеки случай е дадена като минимална; като сума, от която не може да се направят никакви намаления на сумите, които искат от държавните министри. Аз ви казвам и повтарям, че сумата 170 милиона лева съмтам, че всеки със спокойна съвест ще реши, че трябва да се даде, за да се попълни нашето въоръжение с това, което може да се направи тук. Така ще се създаде малко повече работа за нашата индустрия, за нашите търговци, за нашите занаятчии, тъй че печалбите няма да отидат въ странство. Туй, което се дава на Министерството на просвѣтата, на Министерството на правосъдието и на Министерството на железниците, това е минимално. Най-голямата сума, както ви казахъ, е за Дирекцията на строежитъ, за да се изпълни нашата програма за строежитъ, която е, тъй да се каже, предусловена от една строителна програма, създадена от миналата година и ние не можем да откажемъ извършването както на започнатите линии, така и на започнатите шосета, защото има поети ангажменти.

Тия няколко думи искахъ да ви кажа, за да уверя г-нъ Рашко Маджаровъ, че преди законопроекта за заема да мине на второ четене, извънредниятъ бюджетъ ще бъде внесенъ и ще бъде гласуванъ едновременно съ него, а отъ друга страна, за да ви успокоя, че съ обмислени най-добре всички последици отъ този заемъ, както отъ гледище на залавяне спестовността, така и отъ гледище на паричната циркулация въ страната. (Гласове: „Благодаря“).

Председателствуващъ Герсги Марковъ: Продължете, г-нъ Маджаровъ.

Рашко Маджаровъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! При това заявление на г-нъ министъра на финансите отъ името на правителството, мене ми остава да развия мнението си по представения законопроектъ, като предполагамъ, че заемътъ ще отиде за съоръженията, които съ посочени въ този законопроектъ.

Най-напредъ, азъ съмъ казвалъ и казвамъ за Дирекцията на строежитъ, че тя надкача рамките, които й съ определени по наредбата-законъ за нейното създаване. Затова азъ искахъ да бъде внесенъ тукъ бюджетътъ на Дирекцията на строежитъ, като отдавамъ на този голъбъ значение, за да видимъ какъ ще се извършатъ съоръженията, които има да бъдатъ правени. Азъ сега ще се спра на този въпросъ въ допълнение на онова, което по-рано съмъ изразилъ.

Отъ насъ се искатъ кредити, за да могатъ да бъдатъ довършени известни училища и гимназии. Е, г-да народни представители, азъ не съмъ противъ постройката на гимназии. Напротивъ, намирамъ, че това е една наложителна работа, която трябва да бъде извършена. Но, ако азъ повдигамъ този въпросъ, то е, за да посоча начина, по който се извършва строежитъ на училищни здания въ България. Днесъ училищните здания въ България се строятъ по три начина: първо, отъ известни общини, които иматъ достатъчно сръдства; второ, отъ специалния фондъ за постройка на народни училища и, трето, по нѣкой законопроектъ, съ който се иска да дадемъ известно количество милиони, за да бъдатъ построени нѣкои гимназии. Истината, постройката на по-малките, въ които трябва да става обучението и възпитанието на децата, е единъ важенъ въпросъ. Този начинъ за постройка на училищни помещения не е въ съгласие съ едно планомерно снабдяване на страната съ достатъчно и съ удобни училищни сгради. Ето защо азъ искахъ, бюджетътъ на Дирекцията на строежитъ да бъде представенъ тукъ, защото, споредъ негово разбиране, правителството би следвало да вземе актъ отъ нашите думи, за да уеднакви, както начина на постройката на всички видове здания, така и да определи ресурситъ, които съ необходими, за да бъде България снабдена съ достатъчно училищни помещения. Това е първиятъ въпросъ.

Другъ единъ въпросъ, който азъ въ дадения случай си поставямъ, е: защо се натоварва Земеделската банка — за която по-после ще кажа нѣколко думи — когато можемъ при едно по-друго организиране на кредитъ въ България да намеримъ сръдства, за да построимъ тѣзи здания? Преди да бѣха закрити окръжните съвети, ние само за Софийския окръгъ имахме къмъ 12 000 000 л. за постройка на училища. Днесъ, доколкото ми е известно, въ Министерството на просвѣтата постъпва за тая целъ 12 000 000 л. отъ цѣла България, отъ които въ миналия бюджетъ половината не бѣха дадени на министерството. Явно е, че фондътъ е недостатъченъ при голѣмата нужда, която трябва да задоволи. Една мисълъ се подхвърля: отъ къде можемъ да намеримъ сръдства, за

да задоволимъ тази голѣма нужда? Г-да! Азъ повдигамъ въпроса, няма да го решавамъ — отъ държавните застраховки. Ако държавата вземе да застрахова сама своите собствени здания, тѣ ще има приходи. Това може да стане въ едно специално кредитно учреждение, каквото е напр. Българската ипотечна банка. Тогава ще има достатъчно сръдства, за да може планомерно да се снабдява страната съ училища. И това ще стане въ много по-късно време, отколкото при тия скокове, които има сега: при единъ министъръ даваме, при другъ не даваме и по такъвъ начинъ се получава безредие и оставаме безъ училищни здания. Ето единъ въпросъ, който предлагамъ за разрешение, ясенъ, конкретенъ, и бихъ желалъ да зная мнението на правителството. Както виждате, това е строителна политика — не строене съ случайни кредити, за едно и друго ведомство — при които се определятъ обектите и следъ това се диятъ сръдства.

Другъ единъ въпросъ е въпросътъ за напояването. Азъ завчера казахъ и днесъ ще повторя — ние имаме нужда да уедначимъ службата. Тая служба, г-да, трябва да бъде на едно мѣсто, защото иначе ще имаме само търкания между двете ведомства и въ тия търкания, както посочихъ съ приѣри, ще имаме само отрицателни резултати или ще хранимъ повече чиновници, а напояване ще имаме свършено малко.

Казахъ, че ние имаме кредитни институти — повдигамъ го, защото трябва да се разберемъ — каквото е Българската ипотечна банка, която е въ състояние да посме напояването въ страната и чрезъ единъ допълнителни субсидии, които правителството ще дава — а това е и задачата на Народното събрание — ние ще можемъ планомерно да извършимъ едно дѣло, което ще ни даде положителни резултати, вмѣсто да предвиждаме тази година повече сръдства, а идущата по-малко сръдства. Азъ считамъ, че малката сума, която се иска съ този законопроектъ, е по-оправдана, отколкото, ако бѣше представенъ бюджетъ — имаме случая съ баража на р. Тополница — на сума 250—300 000 000 л.

Спирамъ вниманието ви и на въпроса за пѣтищата. И по отношение на тѣхъ, г-да народни представители, азъ правя едно предупреждение, че тъй както вървятъ бюджетитъ, ние идущата година няма да имаме кредити за пѣтища и ще прибѣгваме къмъ нови извънредни разходи. Необходимо е, поне за единъ периодъ отъ 5—10 години, да видимъ, съобразно сръдствата, кои пѣтища можемъ да строимъ. Защото и приходитъ по този заемъ, който склочваме съ настоящия законопроектъ, бѣдетъ извършени, не ще се реализиратъ и ще настѣли спирание на една работа, която не бива да се спира. Та планомерността е необходима. Нужно е да ни се даде едно общо изложение, съ една програма, за да видимъ, какви пѣтища има да се правятъ, каква е нуждата, колко първостепенни пѣтища съ необходими, какви кредити съ нуждни, на колко години съ разпредѣлени, какъ ще трябва да бъдатъ посрещнати тия кредити, а министърътъ ще определи, кой пътъ кога ще се строи. Както виждате, азъ не поддържамъ анархията, а искамъ да туримъ редъ въ начина на постройката на пѣтищата по време и въ групиране на приходитъ, за да бъде изпълненъ планътъ.

Иде последниятъ въпросъ, който е отъ по-големитъ, засегнати въ законопроекта. Това е въпросътъ за железниците. Г-да народни представители! Пледирамъ съмъ, пледирамъ и днесъ, че железниците въ България съ доходно предприятие и че могатъ да покриятъ не този заемъ, който ни се иска, а несравнено по-голямъ, за което азъ ще кажа нѣколко думи. Ето защо азъ искахъ да ни се представи бюджетътъ на Дирекцията на строежитъ.

Ако отворите „Държавенъ вестникъ“ — случайно говоря, и затова не мога да ви кажа точно параграфитъ — вие ще видите публикувани табличитъ за постройка на железниците. За тѣхъ се искатъ 200 милиона лева. Е добре, азъ твърдя — и въ това няма да бѣда опроверганъ — че за да бѣде довършена железнопътната мрежа, така както е вписана въ бюджета за 1939 г., необходимо е да прибавимъ още 520 милиона лева. Ето едно нѣщо, което показва, че е необходимъ бюджетъ, г-да народни представители. Ние не трябва да си играемъ съ цифри, а трябва да представяме работитъ така, както съ въ тѣхния реаленъ видъ. Трябва да имаме една програма, която да определя, какъ ще бѣде завършена железнопътната мрежа отъ всичко 5100 километра и какъ ще вървятъ последователно работитъ по нейното завършване. Съ тѣзи 200 милиона лева няма да бъдатъ привършени железниците; вие ще спрете до едно мѣсто и следъ това пакъ ще търсите заеми. Ако

пътниците страдат, десет пъти повече страдат железниците, когато постройката им се спира на половина път. Ще трябва да се гарантира довършването на строителството се днес линии, независимо от това, как ще бъде построена мрежата. Азъ говорихъ за една мрежа — и ще я предложа отново въ комисията, ако се отхвърли тукъ — като казахъ какъ ще бъде построена и колко пари ще бъдат необходими.

Г-да народни представители! Срѣдства за тая работа има. И за тѣхъ азъ говорихъ, когато се изказахъ по бюджетопроекта на фондовѣтъ. Днесъ г-нъ министърътъ на финансите спомена, че вътрешниятъ спестявания на България сѣ достатъчни, и строителната политика по известни мелiorативни начинания по земедѣлието и по други ведомства може да бъде задоволена. Чрезъ тѣзи спестявания и чрезъ правилното имъ пласиране България може да се преустрои въ строително и въ стопанско отношение. Но тая организация на кредита чака своето разрешение. Ако дойде въпросъ да споримъ въ комисията, азъ и тукъ ще повторя, азъ съмъ въ положение да твърдя, че при една реорганизация на кредита въ България, при правилното организиране на спестяванията, лихвата, която ще плаща държавата за вложенитъ срѣдства въ железницитъ, пътищата и др., отъ 6½% ще падне много по-ниско. Това ще се постигне неминуемо, ако този начинъ на манипулиране, който съществува днесъ въ кредитнитъ учреждения, бъде премахнатъ чрезъ една реорганизация на кредита въ България.

Г-да народни представители! Азъ ще взема единъ примеръ, за да уясня мисълта си. За да задоволи нѣкои свои нужди, правителството взима пари отъ Българската земедѣлска и кооперативна банка. Тя стана, така да кажа, пенкилеръ — главенъ доставчикъ, събира срѣдства, за да ги дава на държавата. Какво става сега? Спестяванията, напр., отъ Спестовната каса отиватъ въ Българската земедѣлска и кооперативна банка, за което тѣ получаватъ известенъ процентъ, и отъ тамъ същитъ тия спестявания Българската земедѣлска и кооперативна банка ги дава, въ форма на заеми, на държавата срещу единъ по-голямъ процентъ, като по тоя начинъ това държавно учреждение си удържа печалба за себе си. Защо е това посредничество? То се дължи на досегашното лошо организиране на кредита, за премахването на което азъ съмъ настоявалъ, настоявамъ и ще настоявамъ. Трѣбва да бѣде туренъ край най-сетне на този въпросъ и спестяванията бѣдатъ сложени на правилна основа. Тогава ние ще имаме и по-добро обслужване съ кредити и ще можете да правите по-големи разходи, защото лихвитъ ще бѣде по-малки. Това е единъ въпросъ, който азъ сложихъ, славамъ го и днесъ.

Какво искатъ отъ насъ? Искатъ всичко да иде отъ Българската земедѣлска и кооперативна банка. Още преди 8-10 години азъ знаехъ, че ще се дойде до това. Следъ като законътъ за автономията на Народната банка влѣзе въ сила и тя престана да дава пари, ние почнахме да нахълтваме въ Българската земедѣлска и кооперативна банка и да посѣгаме на нейнитъ срѣдства.

Г-да народни представители! Азъ вървамъ на г-нъ министъра на финансите, че той бди върху здравината на българската монета. Азъ зная, че Българската земедѣлска и кооперативна банка не показва никакви загуби, затуй защото всичко е подъ гаранция на държавата, но азъ зная, че Българската земедѣлска и кооперативна банка днесъ върви всичко друго, освенъ това, което е нейнъ главенъ обектъ. Какъвъ е обектъ на Българската земедѣлска и кооперативна банка? Земедѣлие, скотовъдство и дребенъ еснафски и търговски кредитъ. Това е по духа на закона за банката. Е, добре, тя ще дава индивидуални и колективни кредити на земедѣлски или други стопански кооперации. Тя ще отиде и по-нататъкъ: ще дава и мелiorативенъ кредитъ, което е също така една отъ нейнитъ задачи. Но съ всичко това Българската земедѣлска и кооперативна банка се обърна на едно търговско предприятие, на единъ заемодателъ на държавата. Когато е нужно за каквото и да било на правителството да вземе пари подъ гаранция на държавата, то казва на банката: „Дай това, което си събрала отъ другитъ кредитни учреждения!“

Г-да народни представители! Много пъти говорихъ, че земедѣлското население страдало и т. н., а когато дойде да защитимъ това земедѣлско население чрезъ гарантиране на най-съществено то нѣщо — запазване стабилността на земедѣлското стопанство, както и кредитиране на дребнитъ еснафски, търговски и др. стопански колективи — ние посѣгаме на кредититъ на банката и ги правимъ недостатъчни и неситурни въ много отношения. Азъ зная,

че ще се каже: пари има въ България! Та тъкмо затова и азъ вземамъ думата да ви кажа: като има пари, дайте да ги разпредѣлимъ по единъ рационаленъ начинъ, първо, по отношение на общественитъ и държавни кредитни учреждения — не говоря за акционернитъ и др. — и второ, за да могатъ да бѣдатъ задоволени ония разходи, които се искатъ да бѣдатъ направени, не само за да даватъ непосредствена полза, но и за да подпомагатъ културнитъ задачи на държавата.

Ето единъ въпросъ за пашитъ съобщения — и пътища, и железници, които сѣ свързани единъ съ другъ. И азъ моля правителството, за трети пътъ, да вземе необходимитъ мѣрки, за да се реши въпросътъ за оползотворение на постоянно растящитъ спестявания у насъ. Ние днесъ въ България имаме криза на пласментъ. Нѣкои дружества се занимаватъ съ откриване на кинематографи; съ купуване на знания и др. работи, само защото не знаятъ, къде да дѣнатъ паритъ си, а отъ друга страна ние виждаме, какъ доходни предприятия — държавни и обществени — стоятъ непокрити, защото нѣма прилично разпредѣление на срѣдствата, които ни даватъ спестяванията, за да можемъ да задоволимъ тѣзи предприятия и по тоя начинъ да увеличимъ приходитъ на нашата земя.

Г-да народни представители! Ето какъ трѣбва да се гледа на тоя въпросъ, споредъ моего разбиране. Тукъ ние се поднася една частична мѣрка, съ която нѣма да се реши въпросътъ. Колкото да желае правителството да изпълни своята задача въ това отношение, то нѣма да успѣе, работата ще остане не наполовина, а още на своята първа стѣпка и ще се търсятъ пакъ случайни заеми, за да не спира работата, което нѣщо е по-лошо, отколкото, ако работата въобще не е започната.

Г-да народни представители! Когато говоря за съобщенията, нека ми бѣде позволено да поставя следния въпросъ: дали правителството въобще си е сложило за себе си задачата, дали е взело мѣрки за запазване България, презъ която минаватъ европейски пътища, като една транзитерна страна. Първото водно съобщение е морето. Недавна ние чухме, че се иска да се създаде черноморски блокъ безъ България. Второто водно съобщение е Дунавътъ. Г-да народни представители! Германската телеграфна агенция даде преди 15—20 дена една телеграма, че Германия е вече влѣзла въ Дунавската комисия, и че Дунавската комисия се е съгласила не, а е помисляла — съжалявамъ, че телеграмата не е тукъ, за да я прочета, тя бѣше дадена и на български — да се признае суверенитета надъ устието на Дунава за румѣнската държава, който досега не съществуваше. Ние имаме представител въ тая комисия, и азъ питамъ правителството да ни каже, дали интереситъ на България сѣ защитени и нѣма ли по такъвъ начинъ да бѣдатъ измѣстени воднитъ пътища и да пострада интереситъ на България, която е дунавска страна.

Навѣжда се говори, че Сулинскиятъ рѣкавъ на Дунава се засипва и че искатъ да направятъ отъ Кюстенджа до Черна вода каналъ, за да могатъ да измѣстятъ течението на Дунава. Мислило ли е нашето правителство, че това засѣга българскитъ интереси, или ние българитъ считаме, че тая работа не ни засѣга, и че Дунавътъ може да си тече по каквито ще направления, ние имаме малко по-други задачи: да вегетираме и да не защитяваме нашитъ интереси!

Ние виждаме какъ полека-лека се създаватъ нови големи центрове по голѣмитъ рѣки, които течатъ отъ северъ къмъ югъ — Дунавъ, Днестъръ и Прутъ. Два големи центъра, каквито сѣ Браила и Галацъ, се създаватъ срещу нашата северна граница на Дунава. При създаването, г-да народни представители, на такива съобщителни центрове, азъ питамъ: България по какъвъ начинъ защитава своитъ интереси? Азъ не го виждамъ това, освенъ по внесеного предложение джъ по частна инициатива, или по произнесенитъ речи — да създадемъ свободни пристанища. Дайте да видимъ какво става около насъ и какъ България полека-лека се изолира отъ международнитъ пътища. Това е първи въпросъ, който и Народното събрание, и правителството трѣбва да знаятъ.

Ние видѣхме, че се заговори, г-да народни представители, и за единъ четвърти въпросъ. То е мостътъ на Дунава, който е българска инициатива — и полагатъ го искатъ — и който отваря нови пътища между севернитъ страни и България. България става транзитерна страна. Не мина много време и г-нъ Гафенко и г-нъ Стоядиновичъ съобщиха, че тѣ сѣ решили, съ италианцитъ, да построятъ мостъ на Дунава за свързване на Черно море съ Адриатическо море. Какво значи това? Не значи ли

измъстване на съобщенията, и вместо от север на юг, където България ще бъде транзитерна страна, да се създаде изкуствено нов път, който да изолира България?

Ето, г-да народни представители, давам ви само няколко примера, които показват, че около нас се вършат неща, които ние ще трябва да ги знаем и за които ще трябва ние, народните представители, пък и цялата страна, да чуем, какви мърки се вземат от правителството, за да може българските интереси да бъдат запазени. Едно от средствата за защита на нашия интереси, както казах, е: дайте да завършим нашата поштанска и железопътна мрежа, за да бъдем готови и с тарифите, които могат да играят голяма роля. Г-да народни представители! Аз не зная бюджета на Дирекцията на строежите, но това, което публикува „Държавен вестник“, не разрешава този въпрос — нито го засяга!

Прочее, аз искам да чуя, правителството, въ връзка с своята строителна политика — ако не за днес, то за утре или другиден, когато ще приготвява новия бюджет на държавата — какви мърки е взело, щото България, която е в центъра на Балканския полуостров, при новите комбинации, които се създават, да не бъде изолирана, като се правят без нея международни пътища, които са едно от големите средства за нашата бъдеща прехрана и които вобщие имат значение за нас, като държава на Балканския полуостров.

При тия няколко думи, г-да, нека ми бъде позволено да сметя, че кредитите, които сега се искат от нас, трябва да бъдат гласувани, заедно с бюджета на Дирекцията за строежите, за да се разреши цялостно този въпрос, като при това съвместно гласуване ние ще трябва да видим и една ясна и разумна програма за строителна политика, на която ще трябва да знаем не само началото, но и какъв ще бъде краят и с какви средства тя ще се реализира. Ние трябва да имаме една политика, която наблюдава всяко строене, което става и което се организира около нас, както и да търсим хората, с които евентуално можем да разрешаваме въпросите въ полза на нашата държава. И като капак на всичко отгоре, ние трябва да успеем да оползотворим по-рационално чудните спестявания, които българският народ дава — към 2 милиарда лева годишно — с една голяма възра към обществените учреждения у нас — възра, която отива дори до мистицизъм — за да можем да преустроим и стопански, и строително нашата земя. (Ръкопляскания от дъво)

Председателстващ Георги Марков: Има думата народният представител г-н д-р Найденов.

Д-р Найденов Найденов: (От трибуна) Г-да народни представители! На нас е представен законопроект, с който се иска да гласуваме един заем от Българската земеделска и кооперативна банка въ размер на 770 милиона лева. Трябва да заявя предварително, преди да започна да говоря по законопроекта по същество, че по принцип, аз съм против политиката на заеми. Аз, обаче, стоя на становището, че ако за бързи и неотложни нужди е необходимо да се сключи заем, такъв трябва да бъде сключен и такъв може да бъде вогиран. Когато въпросът се касаеше за въоръжение на родната армия, ние с аklamации гласувахме всички кредити, които ни бяха искани. И сега, когато от заема от 770 милиона лева се отделят 170 милиона лева за родната армия, аз съм пак от ония, които ще ги гласувам с аklamация, защото това са пари, които отиват за въоръжение на родната армия. А когато е въпрос за последната, никой от нас не би дръзнал да откаже каквито и да е кредити. При това тежко международно положение, когато цял свят се тресе, когато всички народи, и големи и малки, са гоняни за решително сражение и правят всички възможни материални жертви, за да въоръжат колкото се може по-добре своите армии, аз съмтам, че и ние сме от ония, които желаем една армия добре въоръжена, една армия добре подготвена, една армия разполагаща с всички модерни средства, които и са необходими, за да може да брани границите на държавата, а същевременно, тогава когато стане нужда, с своите щикове да осъществи нашия национален идеал. И затова, когато и въ момента ни се искаха кредити, когато ни се иска и този кредит днес, когато ще ни се поискат и въ утрешния ден кредити за въоръжение на нашата армия, аз ще бъда един от ония, които ще гласувам тия кредити с възторжена аklamация.

Г-да народни представители! От заема, който се иска да се сключи от Българската земеделска и кооперативна банка, 510 милиона лева се дават на Главната дирекция на строежите. Не съм аз от ония, които ще се явят пред вас да говорят, че не бива да бъдат давани средства за държавни строежи. Аз, обаче, съм от ония, които ще кажат, че когато се харчат средства за държавата и за нейните нужди, тия средства трябва да бъдат похарчени най-напред за най-наложителните, за най-неизбежните нужди, за онова, което има да играе най-голяма роля въ издигането и въ организирането на нашата държава.

Г-да народни представители! Въ този законопроект, вие ще видите, че се искат и 20 милиона лева за водното дъло у нас, за големи водни строежи у нас. Казах и по-рано, повтарям и сега: аз искам да бъдат давани средства за строежи у нас както на пътища, така и на железници. Но, г-да народни представители, аз стоя на становището, че от този заем, щом се налага неговото сключване, Главната дирекция на строежите трябва да отдели една по-голяма сума, която да бъде дадена за водното дъло у нас. Защото питам ви аз вас: ако вие имаме едно добре организирано земеделско стопанство, годно да даде едно производство, което ще може да задоволи материалните нужди на земеделско-стопаните и да му осигури едно сносно съществуване, какво ще правим тогава с тзи пътища и с тзи железопътни линии? Най-напред, по моето скромно разбиране...

Сирко Станчев: Ами армията, какво ще прави без пътища?

Д-р Найденов Найденов: Ще имаме здрава и голяма армия, армия издигната на висотата на положението си, тогава когато имаме един здрав български народ, нахранен, годен да грабне щика и пушката въ ръката си, да отиде да се бие на бойното поле. И затова аз съмтам, че първият наш дълг е да осигурим материалното благосъстояние на българския народ, да му дадем възможност да живее, да му дадем възможност да посреща поне неотложните си нужди, за да има дух, за да има желание, да има амбицията да отстоява националните идеали и да ги брани с цената на своя живот.

Сирко Станчев: Ние това не го оспорваме. Вие говорите за родната армия, а не давате пътища за тази родна армия!

Председателстващ Георги Марков: Моля, г-да, не дейте прежсва.

Д-р Найденов Найденов: Аз не зная, тзи суми, които се искат от нас — 230 милиона лева за пътища и 260 милиона лева за железопътни линии — дали ванцията са за пътища, които имат стратегическо значение, дали са за железопътни линии, които имат стратегическо значение. Ако към законопроекта за този заем, който се слага на нашето внимание, имаме една програма, от която да видим, как ще бъдат употребени тзи суми, за кои пътища и за какви железопътни линии, за да се убедим въ тяхната необходимост, въ тяхната стратегичност, аз имаме да се явявам на тази трибуна да говоря по тоя въпрос, по който сега говоря.

Сирко Станчев: Г-н министърът каза, че е готов да даде тази програма.

Георги Петров: Ще я даде! Кога ще я даде? Ad calendas graecas!

Председателстващ Георги Марков: (Звъни) Тишина, г-да!

Георги Петров: Безплатен защитник! Трябва да знаем, защо се гласува тзи суми.

Д-р Найденов Найденов: Аз казах, че съм дошел на тази трибуна не да педирам тезата, че суми, както за пътища, така и за железопътни линии не трябва да бъдат давани. Аз и сега стоя на становището, че ако са необходими повече от тзи суми, които се искат, както за железопътни линии, така и за стратегически пътища, ние ще бъдем ония, които ще органираме тия суми с аklamация. Но аз искам да знам, когато се отделят суми и когато е необходимо да се вършат бързи неща, не е ли едно от бързите неща тоя

въпрос — водното дѣло у насъ да бѣде добре организирано, за да може да изиграе своята голѣма роля въ народното стопанство? Знаемъ, че ако имаме едно водно дѣло добре организирано, ако имаме едно напояване, такова каквото трѣбва да бѣде, тогава и добивътъ отъ земедѣлското стопанство ще бѣде увеличенъ най-малко три пѣти, тогава и народното стопанство въ материално отношение ще бѣде вече въ друго положение. И азъ искамъ да знамъ, защо отъ тоя заемъ, който се иска да бѣде сключенъ отъ Българската земедѣлска и кооперативна банка, се отдѣлятъ само 20 милиона лева за водното дѣло у насъ? Защо не се отдѣлиха 100, 120, 150 милиона лева за водното дѣло? Г-нъ министъръ Ганевъ, когато пледираше тезата, че водното дѣло трѣбва да остане при Министерството на благоустройството, респ. при Главната дирекция на строежитъ, казваше, че ще направи всичко възможно, за да бѣдатъ дадени колкото се може повече срѣдства за организирането на водното дѣло. Въ този моментъ азъ бихъ желалъ да се отдѣлятъ повече срѣдства, за да можемъ да организираме едно водно дѣло такова, каквото заслужава да имаме у насъ.

Стефанъ Радионовъ: Сѣщото завчера казахте.

Д-ръ Найдень Найденовъ: Азъ отново повдигамъ въпроса, че всички тѣзи суми, които въ този моментъ се отдѣлятъ по законопроекта за водното дѣло, трѣбва да бѣдатъ къмъ Министерството на земедѣлието, за да могатъ да бѣдатъ използвани тѣй, както трѣбва. И азъ смѣтамъ, че тукъ му е мѣстото да отвори скоба, за да възстановя една истина. Когато завчера говорихъ по Главната дирекция на строежитъ, изтъкнахъ, че всички служби по водното дѣло, всички водни отдѣления въ всички държави, съ изключение само на една, се намиратъ къмъ Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти. Азъ се помъчихъ да се снабдя съ документи, за да мога да възстановя истината, и да опровергая г-нъ министъръ Ганевъ, който говори, че отъ тази трибуна се сѣятъ неистини. И, за да не бѣда голословенъ, за да мога да възстановя пълната истина по тѣзи въпроси, азъ се снабдихъ съ официалния органъ на Международния институтъ по земедѣлието въ Римъ, въ който е изнесено, къде се намиратъ службитѣ по водното дѣло въ разнитѣ държави, дали при Министерството на земедѣлието или при Министерството на благоустройството. Азъ смѣтамъ, че сведенията, които вземамъ отъ официалния органъ на този Международенъ институтъ по земедѣлие въ Римъ, сѣ най-автентични. Въ книжки 9 и 10 за октомврий и ноемврий 1938 г. ще намерите всички тѣзи сведения. Тѣзи две книжки се намиратъ предъ мене и азъ ги държа на разположението на г-да народнитѣ представители (Показва книжкитѣ).

За водното дѣло въ разнитѣ държави тамъ е казано: (Чете)

„Германия. Почвенитѣ подобрения сѣ извършени въ Германия отдавна. Повечето отъ тия работи (пресушаване, дренажи и иригации, използване на водитѣ, бонификации и др.) се извършватъ отъ специални водни и поземлени синдикати подъ ръководството на държавата — респ. на министра на прехраната и земедѣлието“. (Книжка 10, стр. 478).

„Италия. Официалниятъ органъ, който има върховното ръководство върху всички тия операции, е държавниятъ подсекретариатъ за цѣлостната бонификация; този подсекретариатъ е подчиненъ на Министерството на земедѣлието и на горитѣ“. (Книжка 10, стр. 490).

Георги Петровъ: А не е, както завчера каза г-нъ министъръ Ганевъ!

Д-ръ Найдень Найденовъ: Разбира се, не както казва г-нъ министъръ Ганевъ. (Чете)

„Англия. Законътъ отъ 30 юний 1918 г. (законъ за дренаже на земята) засилва държавната интервенция. Той дава право на Министерството на земедѣлието да изработва проекти за пресушаване, когато единъ теренъ може да се подобри и да добие допълнителна стойностъ по-голяма отъ разноситѣ по дренажирането и поддържането на воднитѣ съоръжения. Най-сегне, законътъ върху земедѣлието отъ 30 юний 1937 г. има за целъ да увеличи плодородието на почвата, между другото, чрезъ дренаже. За това се отпускатъ държавни субсидии“. (Книжка 10, стр. 486).

„Франция. Подъ ръководството на Дирекцията на водитѣ и горитѣ при Министерството на земедѣлието се извършватъ разни мелиоративни работи: залесяване, иригации и др. общи работи отъ публиченъ интересъ“. (Книжка 11, стр. 553).

Стефанъ Радионовъ: Кой чиновникъ ти написа туй?

Георги Петровъ: Важното е, че е отишелъ да го търси, а ти стоишъ тукъ.

Д-ръ Найдень Найденовъ: „Гърция. Започнати сѣ множество малки и по-голѣми мелиоративни работи, които ще бѣдатъ извършени отъ Земедѣлската банка въ периодъ отъ 5 години. Тѣ ще се отнасятъ до 4 милиона декари, ще предпазватъ отъ наводнение 10-7 милиона декари и ще напояватъ 3-6 милиона декари“. (Книжка 11, стр. 554).

„Унгария. Въ днешния моментъ службата по водитѣ обема отъ една страна службата за държавнитѣ води и отъ друга страна воднитѣ синдикати, които сѣ подъ контрола на държавата. Службата за водитѣ, подчинена на Министерството на земедѣлието, се състои отъ два отдѣла: юридически и технически. Този последниятъ, обема две секции: а) служба за рѣкитѣ, б) служба за земедѣлското водно дѣло, надзираващо всички мѣроприятия по подобрене на работната земя. Дветѣ тия секции контролиратъ частнитѣ водни синдикати. Частнитѣ собственици заплащатъ на воднитѣ синдикати годишни вноски между 1 и 3 пенго — 18—54 л. на хектаръ“. (Книжка 11, страница 556).

„Литва. Министерството на земедѣлието поправя леговищата на рѣкитѣ и прокарва иригационни канали. Общата площъ на подобренитѣ чрезъ иригациитѣ земи отъ 1921 до 1937 г. възлиза на 416,000 хектара. Прокопани сѣ канали на дължина 17,000 км. По-голямата частъ отъ тѣзи работи сѣ извършени съ срѣдства на държавата подъ ръководството на техническия персоналъ на Министерството на земедѣлието. Поземлениятъ собственикъ, на който земятъ се подобрява, трѣбва да повърне частъ отъ разходите чрезъ годишни анюитети, а останалата частъ остава въ тежестъ на държавата“.

„Полша. Интервенцията на държавата въ прокарване на земедѣлски мелиорации обикновено взема формитѣ на участие на държавното съкровище въ разходите за извършването на тия мелиорации. Вънъ отъ сумитѣ по редовнитѣ бюджети на Министерството на земедѣлието за периода 1933—1937 г. е била разходвана по свѣрхсметни кредити сумата отъ 25,789,000 злоти за мелиоративни работи“. (Книжка 11, страница 559).

Боянъ Василевъ: За Китай имате ли данни?

Д-ръ Найдень Найденовъ: И за него имамъ.

Димитъръ Кушевъ: Съ една дума по цѣлъ смѣтъ е така.

Д-ръ Найдень Найденовъ: „Финландия. Планътъ за подобрене обработката на почвата и неговото изпълнение е повѣренъ на осемъ мѣстни служби по културното инженерство, подчинени на Министерството на земедѣлието“. (Книжка 11, страница 551).

Най-после дохождамъ до Чехия. „Съгласно законъ отъ 27 мартъ 1931 г., къмъ Министерството на земедѣлието се учредява фондъ за изпълнение или подпомагане на следнитѣ строежи:

1. Корекция и регулация на рѣкитѣ и воднитѣ течения, съ изключение на плавателнитѣ участъци отъ рѣкитѣ Елба, Молдау, Одетъ, Дунавъ, Мармъ, Ваалъ и Тиса.
2. Безвредното отвеждане на планинскитѣ потоци, предпазване земитѣ отъ свличане и укрепяване пороизата.
3. Постройка на диги за запазване земитѣ отъ заливане.
4. Площна мелиорация (напояване, отводняване); използване на замърсенитѣ градски канални води за земедѣлието и изобщо подобрието на земята.
5. Водоснабдяване на селата за земедѣлски цели, включая и груповитѣ водоснабдявания на селата.
6. Постройка на язовири за събиране вода за напояване, за водоснабдяване на населенитѣ мѣста или за други земедѣлски нужди“.

Г-да народни представители! Бихъ могълъ да ви цитирамъ и за Китай, и за кждето искате, за да видите, че въ цѣла Европа не, а почти въ цѣлъ свѣтъ, сѣ малки изключения, воднитѣ отдѣления и службитѣ по водитѣ се намиратъ къмъ министерствата на земедѣлието, които извършватъ всички строежи, и малки и голѣми, разбира се съ ценното съдействие на инженеритѣ-строители.

Следователно, въпросътъ, който бѣше поставенъ предъ насъ, къде се намиратъ воднитѣ строежи, и малки и голѣми, се уясни. Сега сѣ даннитѣ, които изнасямъ предъ васъ, се установява по единъ категориченъ и абсолютенъ

начинъ, че въ всички държави, съ изключение на Белгия — повтарямъ, съ изключение само на Белгия — водниятъ служби се намиратъ единни и недѣлими при министерствата на земедѣлието.

При това положение, къде трѣбва да се намира водната служба у насъ, единна и недѣлима? Отговорътъ е: при Министерството на земедѣлието. Ако тази служба бѣше единна и недѣлима при Министерството на земедѣлието, тогава Министерството на земедѣлието щѣше да се погрижи да намѣри колкото се може повече сръдства, за да може да организира едно водно дѣло, което ще изиграе голѣма роль въ земедѣлското ни стопанство, за да получимъ три пъти по-голямъ добивъ отъ земедѣлските култури отъ този, който получаваме сега, а не Главната дирекция за строежитъ да му отдѣля като на просакъ 20 милиона лева при единъ заемъ отъ 510 милиона лева.

Г-да народни представители! Азъ не съмъ се явилъ предъ васъ, за да искамъ да уязвявамъ съ тия данни колкото и да било. Азъ се качихъ на трибуната, за да възстановя истината, за да кажа кой е заблуждавалъ и кой е говорилъ неистини, и дали азъ съмъ билъ въ зачерпаната си речъ този, който е говорилъ неистини или другъ е билъ той.

Сирко Станчезъ: За Бога, какъ може така да се приказва?

Д-ръ Найдень Найденовъ: Азъ никого не искамъ да оскърбявамъ, азъ казвамъ само истината предъ васъ, г-да народни представители.

Председателстващъ Георги Марковъ: Това не е по дневния редъ. На дневенъ редъ е законопроектъ за заема. Говорете по него.

Д-ръ Найдень Найденовъ: По-нататкъ азъ нѣма да ви занимавамъ съ този въпросъ. Азъ пожелахъ само, както казахъ, да възстановя истината. Азъ бихъ могълъ и по другитъ въпроси да отговоря, азъ бихъ могълъ да говоря и по чл. 5 отъ закона за воднитъ синдикати, за да докажа на г-нъ министъръ Ганевъ, че добре познавамъ този членъ, защото доста време работя съ него, но не му е тукъ сега мѣстото. Когато дойде време, ще говоря и по този въпросъ.

Г-да народни представители! Предъ насъ е сложенъ въпросътъ за сключване на единъ заемъ. Азъ казахъ и въ началото на своята речъ, повтарямъ и сега: не съмъ азъ, който ще се явя отъ тази трибуна да пледирамъ, когато е необходимъ единъ заемъ, да не бѣде сключенъ, особено когато този заемъ е за нужди, които трѣбва да бѣдатъ задоволени колкото се може по-скоро, и когато бихъ ималъ особено значение, както за нашето въоръжение, така и за всички ония мѣроприятия, които сж свързани съ това въоръжение — стратегически пѣтища, стратегически линии и пр. и пр.

Г-да народни представители! Азъ заявявамъ, че ще гласувамъ за този заемъ, но ще го гласувамъ съ вѣра, че действително сумитъ отъ него ще отидатъ за нужди голѣми, за нужди належащи. Но все пакъ азъ държа, че къмъ този законопроектъ трѣбва да бѣде дадена и една програма, за да видимъ наистина, къде ще отидатъ тия суми.

Димитъръ Кушевъ: Туй изкуство не го разбирамъ: хемъ да не одобрявашъ, хемъ да гласувашъ! (Оживление)

Председателстващъ Георги Марковъ: Моля, пазете тишина, г-да.

Боянъ Василевъ: Това се вика: хемъ боли, хемъ сърби.

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля, г-да.

Д-ръ Найдень Найденовъ: Г-да народни представители! Азъ заявихъ, че сръдствата, които трѣбва да бѣдатъ дадени за подпомагане на родната армия, за нейното въоръжение и за нейното улеснение, за да може въ утрешния денъ да изпълни достойно своята задача, ще получатъ моята подкрепа, моя гласъ и моята администрация. Отъ този заемъ, обаче, трѣбваше да бѣдатъ отдѣлени не 20 милиона лева за водни строежи, а 120, 150 милиона лева, за да подпомогнемъ и народното стопанство, което трѣбва да бѣде здраво организирано, за да даде по-добъръ доходъ на българския стопанинъ, на 85% отъ нашия народъ, който е земедѣлски, на цѣлия народъ. Подпомагайки на-

родното стопанство, давайки му възможность да добѣе единъ по-добъръ доходъ, ние ще създадемъ и на нашия селянинъ възможността да живѣе като човѣкъ, като истински човѣкъ подъ българското небе. (Ръкоплѣскания отъ нѣкои отъ лѣво и отъ центъра)

Председателстващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Екимъ Екимовъ.

Екимъ Екимовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! По представения законопроектъ за заемъ азъ ще трѣбва, преди да говоря, да се извиня предъ васъ, че нѣмахъ възможността да бѣда всестранно подготвенъ съ цитати, за да обоснова тезата си. Азъ ще се помѣча да говоря предъ васъ по въпроса така, както можамъ да се подготвя, като изнеса голѣмитъ нужди, голѣмитъ вопли, голѣмитъ искания, които непосредствено можамъ да напишамъ, да доловя въ посещението си тукъ-таме и въ моята избирателна колегия.

Г-да народни представители! Не зная дали ние не трѣбва да отдадемъ по-големо внимание на строежитъ въ нашата страна. Та има ли нѣщо, къмъ което тъй много да сж насочени исканията на нашитъ избиратели отъ най-различнитъ краища на нашето отечество, както къмъ строежитъ? Отъ всѣкъде отъ насъ се искатъ пѣтища, училища, желѣзници, водни строежи, отводнявания и оросявания. Азъ не знамъ защо по този много важенъ, много сериозенъ за българското стопанство въпросъ, ние трѣбваше досега въ редица заседания въ дълги тиради да отстояваме къде да бѣдатъ воднитъ строежи — дали при Министерството на земедѣлието или при Министерството на благоустройството, и да забравяме, че паралелно съ нашитъ многобройни искания идѣха и исканията отъ долу. Населението не се интересувахе подъ кое ведомство трѣбва да бѣдатъ тия строежи, но искаше частъ по-скоро да бѣдатъ удовлетворени нуждитъ. (Глъчка)

Председателстващъ Георги Марковъ: Г-нъ Никола Търкалановъ! Моля Ви се! Моля г-дата, които се изказва, да пазятъ тишина.

Екимъ Екимовъ: Представениятъ законопроектъ за 770 милиона лева заемъ предвижда най-напредъ — това и въ мотивитъ е казано — 170 милиона лева за Министерството на войната. Въ тия дни, когато свѣтътъ се тресе, когато отъ всички краища на свѣта до насъ доплатятъ сведения, че народитъ се въоръжаватъ трескаво, когато всѣки народъ се поставя на военна, а същевременно и на стопанска нога, ние безспорно ще гласуваме съ акла-мации този кредитъ отъ 170 милиона лева, тъй както гласувахме и голѣмия кредитъ отъ 4 милиарда и 250 милиона лева за нашата войска. Намъ ни трѣбва добро въоръжение, намъ ни трѣбва добре снабдена българска войска, за да бѣде вѣренъ стражъ на нашитъ национални идеали, за да пази и нашето национално стопанство.

Въ законопроекта сж предвидени 30 милиона лева за постройка на училищни сгради. Нуждата отъ училища е голѣма, въпиюща най-вече за нашитъ села, които се разрастватъ. Има села, където децата сж принудени по 40—50—60 въ нѣкои изоставени крѣчми или въ нѣкои тѣсни стаички-килини. Трѣбва ли да продължаватъ да учатъ нашитъ деца тамъ, за да бѣдатъ утре клиенти на болницитъ, или трѣбва да имъ дадемъ широки, удобни училищни сгради? Безспорно, това нѣщо трѣбва да стане и съ този макаръ и малък кредитъ, защото нуждата е много голѣма и ние отчасти ще я задоволимъ.

Отъ насъ се иска също да дадемъ на Главната дирекция на строежитъ 230 милиона лева за постройка на пѣтища. Уважаеми г-да народни представители! Нѣма село у насъ, което да не иска, което да не отразява предъ насъ желанието, било чрезъ делегации, било чрезъ лични настоявания, за построяване на хубави и удобни пѣтища. Пък и засилващиятъ се износъ на нашитъ земедѣлски произведения изисква, наложително ни заставя вече да построимъ колкото се може повече по-удобни и по-хубави пѣтища. За гроздето, ягодитъ, доматиитъ и други продукти трѣбва колкото се може по-сигуренъ и по-здравъ пѣтъ, съ по-добра поддръжка. Ето защо и този кредитъ е напълно оправданъ отъ нуждата на народа.

Отъ насъ се иска да дадемъ единъ кредитъ отъ 260 милиона лева за строежъ на желѣзнопѣтни линии. Въ това направление въ последно време и въ миналото се работи извънредно много. Ние имаме вече нови строежи на желѣзници, имаме искания за отпочване на нови строежи, очакватъ ни при това и голѣми проблеми за разрешаване, свързани съ нуждитъ на нашето стопанство. Линията Ловечъ—Карлово, която ще бѣде жизнена връзка между

Северна и Южна България, трябва да бъде построена част по-скоро (Ражкопльскания от Сирко Станчев и Стефан Радионов). Чрез тази линия ние ще свържем Южна България с Дунава и ще можем да направим по този начин Дунава в границите на нашата територия и извън нея още по-важен търговски път. Линията София—Мездра, поради свличането на пластове по нея и презбалканската линия, поради нейните високи наклони, не са вече достатъчни да задоволяват големите нужди на производството на Южна България. Износът на това производство се съсредоточава към Дунава и затова належаще е да се отпочне строежът на нова презбалканска линия. Това безспорно ще стане пак с съдействието.

Уважаеми г-да народни представители! Ние сме сезирани и с един друг кредит за водни строежи, които напоследък спират най-много нашето внимание. И колкото стане дума в Парламента за водни строежи у нас, ние веднага почваме да спорим къде да бъдат те — при Министерството на земеделието ли или при Министерството на благоустройството. Аз не зная да има нещо по-належащо от водни строежи. България има нужда повече от всичко от водни строежи. Българският гражданин, българският стопанин не се интересува в този момент от това кой ще завежда водните строежи, а иска от нас водни строежи и ние ще отразим по-добре неговите нужди, ако му дадем водни строежи, отколкото с дълги разисквания тук да отстояваме къде да бъдат те — дали под това или под друга водостоя. Уважаеми г-да народни представители! Ето едно строителство, на което, за голямо съжаление, и в миналото се е отдавало малко внимание. Аз ще си послужа с много ограничени данни. От 1918 до 1938 г. са изразходвани по бюджета на държавата за водни строежи 107.500.000 л. — една сума съвършено недостатъчна да задоволи големата нужда от водни строежи. Трябваше да дойде големата суша миналото лято, за да се убедим, че е належащо да се обърне повече внимание на тия строежи. Миналата година са били предвидени към 23 милиона лева за водни строежи. Ние отпуснаме вече за тая година една по-голяма сума. По бюджета на Дирекцията на строежите одобрихме около 28 милиона лева. Със този законопроект се иска да одобрим още 20 милиона лева, или всичко около 60 милиона лева за тая година, без да определяме къде ще се строят.

Аз искам да се спра само на една част от водните строежи, за да видите колко рационално се използват кредитите и колко доходносно се пласират те за българското земеделско стопанство.

По реката Дунав има извънредно много блати. Има и низини, които се заливат от високите води на Дунава. Вследствие на това грамадни площи от необятната Дунавска равнина остават неизползувани от благодатния труд на българския земеделски стопанин, остават неокичени с плодотън на благодатната българска земя. Отпочнаха се още в миналото строежи и днес имаме големи резултати. При устието на реката Янтра, в Вардим-Новоградската низина, включваща около 22.000 декара, е отпочнал строеж в 1929 г. за отводняването на тая низина, която е заградена от високите води на Дунава по едно протежение от 17-200 км. Там е построена една дига и помпена станция, която изтегля подпочвените води чрез построените в низините канали, в които са вложени около 35 милиона лева. Тая низина е отводнена почти окончателно и тази година тя не за пръв път даде своите благодатни резултати. В тая низина добивът от декаръ ечемикъ, запомнете добре — бихте искали да бъдете оборени с официални данни на Министерството на земеделието — е до 400 кг., а от декаръ жито — 350 кг.

Йорданъ Русевъ: Много е.

Екимъ Екимовъ: Аз твърдя това. Вие можете да го проверите с официалните данни на Министерството на земеделието. Тая година добивът от декаръ домати е до 2.000 кг., без да е дадена нито една мотика вода за поливане — просто на сушата израстнали.

Сирко Станчевъ: Браво!

Екимъ Екимовъ: Ето, г-да, едно производство, което е три пъти по-голямо от това на обикновената полска площ. Там имаме една площ от 22.000 декара, която е отводнявана и се равнява по производство на 70—80.000 декара обикновена полска площ.

По течението на Дунава са отпочнали работи за отводняването и на Гигенската низина.

Йорданъ Русевъ: Кажете и за Карабозката низина!

Екимъ Екимовъ: Така е и с Карабозката низина, както и с низината около Видин. Тази година се очаква отводняването на низината между Свищов и Никопол, около 158.000 декара, от които 100.000 декара са общински и държавни земи. Със отводняването на тая низина ще се задоволи извънредно много местното население, което в тая район е към 35—40.000 души. Така ще се даде възможност на държавата да разполага с една нова площ от около 100.000 декара.

Е добре, г-да, не е ли това за нас една нова Добруджа? Не са ли тия 158.000 декара равни на обикновена полска площ 500.000 декара? Кажете ми не е ли това един грамиден резултат от водните строежи? При тия големи нужди защо ще трябва да се балтаем и да спорим къде трябва да бъдат тия строежи — дали под егидата на Министерството на земеделието или на Министерството на благоустройството? Те трябва да се отпочнат част по-скоро.

Димитъръ Кушевъ: От 5 години защо се балтате, Новоградската низина е отводнена преди 10 години.

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Екимъ Екимовъ: Г-нъ Кушев! Извинете, че трябва да Ви отговоря. За тия пет години балтаме аз съм главно секретар, нито съм заемал никаква друга длъжност. Ако е имало балтаме, други имат вина, не аз. Аз казвам, че част по-скоро трябва да се отпочнат тия строежи, които по размер са грамадни. От тях ще почувствува благодат цялото българско стопанство.

Но тия строежи, уважаеми г-да народни представители, по течението на Дунава имат и национална стойност, не само стопанска. На реката Дунав става една корекция, която не е утвърдена от международната Дунавска комисия. Ние трябва част по-скоро да завършим тая корекция, защото ако не я завършим, ще загубим острови и гори по протежението на Дунава. Тия строежи част по-скоро трябва да ги завършим, за да създадем на нашата северна граница едно здраво стопански и богато население, което да бъде един здрав отпор, което да образува една здрава национална и стопанска граница на брега на нашия Дунав.

Тия строежи е належащо да се отпочнат. И аз не съм съмнявам, че не само ще бъдат отпочнати тия строежи и че някои от тях ще бъдат завършени, но че ние ще работим и в друго направление — за оряването на нашата страна — един въпрос, който, по моя преценка, позволете ми като земеделец-стопанин да кажа, е още въпрос за проучване. Ние имаме маса райони у нас, които могат да се напояват, но не можем въ големи размери тази година да отпочнем нужните строежи. Аз не съм съмнявам, че тая година ще се работи в това направление, за да можем в скоро време да видим долината на Росица, китните места при Павликени и Сухиндолъ да святат и да бъдат оросени, за да дадат благодатни плодове. И много други райони в нашата страна трябва да бъдат оросени.

Уважаеми г-да народни представители! По този законопроект ние сме сезирани и с кредит за постройка на съдебни сгради. Аз не зная колко са местата, където липсват необходимите съдебни сгради, но те са, безспорно, много на брой. Много места има в нашата страна, където лошата обстановка, нехигиеничните съдебни помещения действуват, ако щете, и на правораздаването. Има съдилища, където се връщат в нехигиенични помещения, просто в дупки. Ние трябва да издигнем Темидата на една по-голяма висота и в това отношение. Ние трябва да дадем китни и хубави сгради, които да правят чест и на безъ той издигнатото наше правосъдие. Аз не съм съмнявам, че, отпочнали вече строежа на съдебни сгради, ние и в това направление ще дадем своята дан.

По законопроекта се предвиждат кредити и за постройката на ферибоота между Русе и Гюргево — една належаща нужда, отдавна чакаща — за да се свържат двата брега на Дунава, та по този начин да можем по-лесно да придвижваме нашия по-лек транспорт. Аз най-искрено пожелавам на моите колеги от Русе да се реализира тая работа, за да можем всички ние тук, в българския Парламент, да се поздравим с едно завършено добро дело.

Йорданъ Русевъ: Нали ще правимъ мостъ при Свищовъ?

Екимъ Екимовъ: Уважаеми г-да народни представители! Ще трѣбва, обаче, да кажа, че не бива да се преувеличаватъ нуждитъ и да се предявяватъ преувеличени искания. Ние бихме желали въ Русе да се построи едно зимно пристанище; ние бихме желали въ Русе да се построи ферибоотъ, но ние не бихме желали за смѣтка на другитъ ни дунавски пристанища Русе да добие правото на свободно пристанище. По крайбрежието на Дунава ние имаме житни градове, като почнете отъ Вединъ, минете презъ Ломъ, Рахово и Свищовъ, които искатъ да живѣятъ, които искатъ да дишатъ. Тѣ сѣ дробоветъ на стопанска България на брѣга на тихия Дунавъ. Е добре, г-да, ако ние разширимъ дроба на Русе и насочимъ въздуха само презъ Русе, то значи другитъ дробове да се свиятъ, пулсътъ въ тия градове да бѣде по-базенъ и тѣ да замратъ стопански. Не вѣрвамъ да има тукъ хора да желаятъ това, не вѣрвамъ да се намѣрятъ въ тая Камара хора, които да вдигнатъ ръка за удовлетворението на едно такова искане.

Йорданъ Русевъ: Боянъ Абаджиевъ другояче мисли.

Екимъ Екимовъ: Уважаеми г-да народни представители! Азъ чухъ колегата Найденовъ да казва, че е съгласенъ да гласува кредити за военнитъ нужди, но за кредити за стопански цели, като че ли малко се резервира. Позволете ми да кажа, макаръ и малко смѣло, че безъ кредититъ за българското стопанство, които да въоръжатъ духа на българския селянинъ, кредититъ за въоръжението ще бѣдатъ напраздно гласувани. Ето защо паралелно съ единитъ кредити трѣбва да вървятъ и другитъ, трѣбва да въоръжимъ духа на българския селянинъ, на българския стопанинъ, на българския занаятчия и търговецъ, за да не слѣзе той нито съ градусъ по-долу отъ своя духъ, който още витае по Тутраканъ, по завоя на Черна и кичи нашитъ бойни пѣсни и бойни знамена съ слава и лаври. Тоя духъ ние ще го запазимъ и ще го възродимъ, като гласуваме щедро кредити за благоустройство и въобще за стопански нужди.

Уважаемиятъ г-нъ Рашко Маджаровъ много праявилъ каза, че кредититъ трѣбва да се даватъ за строителни работи, че кредититъ трѣбва да се хвърлятъ въ резултатни обекти, въ обекти, които да ги върнатъ отново, тамъ, отъ кждето сѣ взети. Е добре, когато ще пострите една желѣзница, когато ще направите едно хубаво шосе, когато ще отводните една низина, нѣма ли да върнете стократно спестиванията на българскитъ спестители, чийто спестивания ще останатъ пакъ гарантирани и непожнати, за да бѣдатъ доходоносни въ бѣднитъ дни и за стопанство, и за държава?

При тия голѣми нужди, уважаеми колеги, азъ се просто удивлявамъ, че има нѣкои наши колеги, които още разсмѣждатъ кжде да бѣдатъ тѣзи строежи, дали подъ Министерството на земедѣлието или подъ Министерството на благоустройството. Тѣзи строежи ще бѣдатъ тамъ, кждето най-рационално ще бѣдатъ реализирани тѣ, кждето най-рационално ще се използватъ всички възможности, за да се извършатъ.

Ето защо азъ смѣтамъ, че удачно сме насочени, като централизираме строежитъ въ една обща Дирекция на строежитъ. Нѣма строежъ у насъ, който да не изисква инвентаръ, който да не изисква съоръжения. Е добре, ако разхвърляме строежитъ въ най-различни служби, кажете ми, за Бога, ще имаме ли резултатна работа или ще трѣбва въ продължение на десетки години да изчакваме реализирането съ една мудностъ на голѣмитъ, на сериознитъ и важни обекти?

Йорданъ Русевъ: Кждето е земедѣлската политика, тамъ сѣ и земедѣлскитъ строежи.

Екимъ Екимовъ: Слизайки отъ трибуната, азъ отнасямъ съ себе си вѣрата, че въ България се отпочва единъ строежъ, грамаденъ по замисълъ, че въ България се отпочва единъ строежъ, грамаденъ по стойностъ, че въ България се отпочва единъ строежъ, за който българскиятъ Парламентъ сътрудничи съ всички сили и съ всички срѣдства.

Като единъ отъ младитъ народни представители въ това Събрание, азъ съмъ въодушевенъ отъ вѣрата, че въ бѣднитъ дни, следъ реализирането на този строежъ, ще вилъ разнитъ кжтища на отечеството си насдени съ добри желѣзници, съ добри шосета, съ отводнени низини, по които да се разнася само ехото на победната стопанска пѣсенъ, надъ които да се вѣе мощно националниятъ

флагъ на силенъ стопански и на силенъ националенъ духъ. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Тодоръ Найденовъ.

Тодоръ Найденовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Говоривши преди мене се изказаха доста изчерпателно по 770-милионния заемъ, който се иска отъ Земедѣлската банка, и на мене остава много малко да кажа. Но като народенъ представителъ, избранъ отъ една селска колегия, който познава много добре хала на селския народъ и нуждитъ му, азъ не мога да не кажа нѣколко думи по този заемъ.

Г-да народни представители! Не може да се отрече голѣмата нужда отъ срѣдства за нашата държава. Не може да се отрече, че ние имаме нужда отъ постройка на желѣзници, на шосета, на междуселски пътища; не може да се отречатъ нуждитъ на армията, нуждата отъ ферибоотъ и други нужди. За да се справимъ съ тѣзи нужди, които всички признаваме, че сѣ много голѣми, разбира се, ние ще трѣбва да помислимъ отъ кжде ще намѣримъ необходимитъ срѣдства. Ние всички трѣбва да се замислимъ какъ, по какъвъ начинъ българскитъ данѣкоплатецъ ще може да даде тѣзи срѣдства. Всички тукъ заявяваме, че имаме много нужди, обаче никой не постави въпроса, дали нашиятъ селски народъ, за който всички тукъ признаваме, че е много обеднѣлъ, ще може да посрѣща тѣзи тежести, които отъ день на день се увеличаватъ.

Йорданъ Русевъ: Ха, така! Браво!

Тодоръ Найденовъ: Както всички знаете, тази година бюджетътъ на държавата се увеличи съ 400 милиона лева. Съ него се дадохъ доста голѣми кредити за разни нужди, а, освенъ това, и всѣки день гласуваме нови заеми. Ако направимъ една смѣтка, ние ще видимъ колко голѣма е цифрата на кредититъ, които гласувахме презъ първата и втората извънредни сесии миналата година и сега презъ 1939 г. Азъ смѣтамъ, че крайно време е вече да спремъ съ тѣзи заеми, да не увеличаваме повече тежеститъ на българския народъ, защото всички признаваме, че той е много обеднѣлъ. Вѣрно е, нуждитъ сѣ голѣми, но азъ смѣтамъ, че ще трѣбва да се ограничимъ съ задоволяването само на най-належащитъ отъ тѣхъ. Особено въ бжлеше трѣбва да имаме предвидъ това. Армията, както казаха всички, има много нужди, и смѣтамъ, че никой нѣма да се противопостави на кредититъ, които се искатъ за нея. Даже ако се налага да се гласуватъ още кредити, ние ще трѣбва да ги гласуваме единодушно, като имаме предвидъ защо ги даваме.

Г-да народни представители! Азъ смѣтамъ, че заемътъ, който се иска сега отъ Земедѣлската банка, ще даде своитъ резултати. Но азъ поставямъ въпроса: какво е предназначението на Земедѣлската банка? Не трѣбва ли тя да почне, както е било въ миналото, да раздава кредити на селския народъ, което е и нейното предназначение?

Йорданъ Русевъ: За селския народъ нѣма кредити!

Тодоръ Найденовъ: Азъ трѣбва да ви кажа, че когато отивамъ изъ селата, всички селяни питатъ: защо Земедѣлската банка, която днесъ има толкова голѣми срѣдства, не се притича на помощъ на селския народъ? И наистина, на селянитъ сега засега не се даватъ никакви заеми отъ Земедѣлската банка. Азъ смѣтамъ, че политиката на Земедѣлската банка трѣбва да бѣде тая, която е била въ миналото — да подпомага селския народъ колкото се може повече.

Георги Чалбуровъ: Ами законътъ за вината, ами законътъ за тютюна?

Тодоръ Найденовъ: Зная ги. — Не може да се отрече, че Земедѣлската банка днесъ се е обърнала на търговско предприятие, че тя днесъ много малко се занимава съ кредитиране на слабитъ селски съществування. И азъ смѣтамъ, че г-нъ министърътъ на земедѣлието въ бжлеше ще трѣбва да обърне внимание на Българската земедѣлска банка, тя да отдѣля по-голѣми грижи за кредитирането на нашия селски народъ.

Г-да народни представители! По разпредѣлението на заема, който се иска, азъ нѣма да говоря, защото ораторитъ преди мене се изказаха доста подробно и нѣма нужда да се припоптарятъ казанни работи. Не мога, обаче, да не подчертая, че за водоснабдяване и за напояване се

предвиждат много малко средства. И ако сега от този заем не са предвидени достатъчно средства за тия цели, надявам се, че в бъдеще ще се предвидят по-големи суми, особено за водоснабдяване. Вървам, че повечето от вас знаят, че нуждата от вода, особено в селата, днес се чувства много силно. Въпреки това, обаче, средства не могат да се намират, особено сега, когато водоснабдяването става по модерни начини. Напр., в нашия край има 4-5 села, за които вървам, че могат да се задоволят с една вода, която се намира там в голямо изобилие, но не могат да се намират средства. Даже заем не може да се направи сега засега, защото за водоснабдяването на тези 4-5 села са нужни 15 милиона лева, а в законопроекта сега за водни строежи се предвиждат някакви си 20 милиона лева, които, според мене, са много малко. Та, смятам, че в бъдеще ще трябва да се обърне по-голямо внимание на водоснабдяването на селата, както и на електрификацията, които нийког няма да отрече, че ще бъдат от голяма полза за селата.

Йордан Русев: Защо не поискат средства от Земедълската банка? Тя ще ги даде.

Тодор Найденов: То се знае, че Земедълската банка много трудно дава средства. Затова, както казах преди малко, ще трябва Земедълската банка да не се занимава толкова с градовете, а да обърне по-голямо внимание на селата.

Г-да народни представители! Съ тези няколко думи аз приключвам, заявявайки, че ще гласувам законопроекта за този заем. Но когато ще се постави въпросът за ...

Йордан Русев: За доверие на г-н Ганев.

Тодор Найденов: Не за доверие на г-н Ганев — за доверие не става въпрос — но когато ще се постави въпрос за разпределянето на кредитите впоследствие, нека се имат предвид тези мои бележки, които сега направих тук, да се отделят по-големи средства, особено за междуселски пътища, за водоснабдяване, за електрификация и т. н. Само по този начин ние ще докажем на нашия селски народ, че действително това, което приказваме тук, в Народното събрание, го вършим на дъло. (Ръкоплъскания от дъсно, от центъра и от някои от ляво)

Председателстващ Георги Марков: Дазам 10 минути отидих.

(След отидиха)

Председател Стойчо Мошанов: (Звъни) Заседанието продължава.

Има думата народният представител г-н Георги Петров.

Георги Петров: (От трибуната) Г-да народни представители! Внесеният за одобрение от Народното събрание законопроект за отпускане заем от Българската земедълска и кооперативна банка в размер на 770 милиона лева ми дава основание да твърдя, че погрешната финансова политика, която се провежда у нас от 5 години насам, продължава и сега. По-рано бюджетните нужди се задоволяваха с суми от фондове и с съкровищни бонове, каквато беше практиката на г-н Гунев. Сега отиваме в една друга посока: редовни, в известна част, нужди на държавата се задоволяват с суми, които се вземат от Българската земедълска и кооперативна банка чрез заеми. Аз имам впечатлението, че съществува разбиране какво тази политика не е оправдана и че тя не може да се съгласува с принципите на финансовата политика изобщо. За жалост, обаче, това не се оправдава от фактите, защото и при г-н Божилова вие гласувахте един заем от 128.000.000 л. за помощ на Министерството на земеделието и държавните имоти, по-голямата част от който ще отиде за покриване на редовни нужди, т. е. на нужди, които би трябвало да бъдат задоволявани с средства от редовния бюджет. След това вие гласувахте един заем от 75.000.000 л. за Министерството на железниците, пощите и телеграфите, съ който също така една значителна част ще отиде за покриване на редовни нужди, които също така би трябвало да бъдат покрити с средства от редовния бюджет. Най-сетне вие ще си спомните, че тук се направи декларация какво за увеличението на съдийските заплати за

изслужено време, за каквото не бил предвиден достатъчен кредит в бюджета на Министерството на правосъдието, щъл да бъде внесен допълнителен бюджет. Тази декларация биде направена по времето, когато се гласуваха редовният бюджет на Министерството на правосъдието.

Очевидно е, г-да народни представители, че оная рутина на финансова дейност, която почива върху здравите принципи на финансовата наука и на бюджетното право, е изоставена в новото време. Ние търсим как и как да се справим с нуждите, без да държим сметка какво ще стане в последствие, когато ще дойде ред да се изплащат тия многобройни заеми, които Камарата така щедро с леко сърдце отпуска.

В края на краищата ние имаме удоволствието да слушаме тук от министерската маса, че бюджетът е уравновесен, че бюджетът се приключва с излишци и че финансовото стопанство на нашата държава е едва ли не най-здравото в света!

Аз намирам, че това е един опасен път. Разбирам да гласуваме известни кредити, които животът неизменно налага, разбирам да сключим заеми за тях — каквато е случаят с кредита, предвиден в този законопроект в размер на 170.000.000 л., предназначен за армията. Не разбирам, обаче, как и възможно редовни нужди на нашия държавен живот да бъдат покривани с заеми, сключени от Б. з. к. банка. Това е според мене един опасен път. И аз отправям едно предупреждение към г-н министъра на финансите, който се показва с твърде широка ръка, който е твърде отзивчив към много искания, да стегне малко кесията и да не бъде толкова ларж в отпускането на суми, защото ще дойде един момент в недалечно бъдеще, когато задълженията няма да бъдат покривани лесно и тогава ние ще се намирим при голям разплог на нашите държавни финанси.

При тая вещина, с която г-н министър Божилов манипулира по финансовите въпроси, аз не бих желал той да има незавидната участ, што в бъдеще да го сравняват с Людовика XV, който б казъл: „Après moi le déluge“. Аз приятелски го съветвам да внимава в ходетв на своята финансова политика, защото един ден ще бъде развнчан.

Никола Контев: А, развнчан!

Министър Добри Божилов: За кои редовни разходи говорите, г-н Петров? Само извънредни разходи ще се посрщат с този заем.

Георги Петров: Сега ще ви кажа. Аз говоря само за редовни нужди.

Никола Контев: Много рано го развнчаваш.

Георги Петров: Много сте нервни, без да разбирате нщата. Тази нервност се дължи само на това, че не разбирате нщата.

Председател Стойчо Мошанов: Презумцията е, че тук всички разбират въпросите.

Георги Петров: Може да разбират. Но аз нямам тази презумция. — И по-нататък аз трябва да обърна вниманието ви, че още продължава системата да се прикрива от Народното събрание същността на разходите и техните подробности. Ние разглеждаме един законопроект, в който обектите на разходите не са специфицирани. Аз чух, че г-н министърът на финансите е направил само една декларация, без да даде подробни обяснения или да представи една таблица заедно с законопроекта. Но аз мисля, че Народното събрание не може да гласува тоя законопроект, не може да гласува суми така en bloc, без да знае тяхното предназначение. И докато такава таблица не бъде представена на Народното събрание, не може да става дума за гласуване на тези кредити.

Аз моля да се обърне по-голямо внимание върху нашия твърде важен кредитен институт Българската земедълска и кооперативна банка, с средствата на която, както се изтъкна и от други, трябва да се задоволяват преди всичко нуждите на българското земеделие. Много средства вече изчерпваме от касите на тая банка за цели съвършено чужди на предназначението й. И аз се боя, че вървейки по тоя път ние можем да дойдем до много печални резултати за стабилността на монетата ни и за годността на Б. з. к. банка да отговори на своето предназначение.

Г-да народни представители! Прави ми впечатление, че по големите проблеми обикновено има два аршина. Когато говоримъ за облекчение положението на длъжниците, обикновено от оная консервативна срѣда, която не желае да стане никаква промѣна въ състоянието на нѣщата, се противопоставя сѣдбата на кредитните учреждения. Но когато дойде да се провежда една политика, въ повечето случаи лична, каквато е политиката на Министерството на благоустройството, тогава смѣтка не се държи, отпускатъ се съ леко сърдце заеми отъ банката. Азъ мисля, че аршинътъ трѣбва да бѣде еднакъвъ. Когато дойде да се урежда положението на длъжниците, Б. з. к. банка, като институтъ за стопанско поощрение, за подобрене на стопанството, трѣбва сѣщо да се притече въ помощъ на затрудненитъ земеделски стопани, отъ подобрене положението на които ще дойде и нейното подобрене. Нека да признаемъ, че и въ извънредни случаи, когато се явяватъ неотложни нужди на държавното управление, тя сѣщо така трѣбва да бѣде на своя постъ. Но трѣбва да има една граница, до която може да се отиде.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-нъ Петровъ! Прощавайте, че Ви прекъсвамъ. Азъ разгледахъ тия въпроси и казахъ, че всичко това е най-добре обмислено и преценено, но Васъ Ви нѣмаше. Тукъ се касае за извънредни разходи.

Георги Петровъ: Азъ приемамъ тази декларация, но съмъ длъженъ да направя едно предупреждение, защото нѣтъ ми се вижда много хлѣзгавъ и не знамъ дали утре нѣма пакъ да продължимъ по него.

Но, г-да народни представители, не е само тамъ бедата. И сега отговарямъ на апострофа, който току-що ми направи г-нъ министърътъ на финансите. Този законопроектъ и въобще проявената напоследъкъ финансова политика у насъ е въ пълно противоречие съ принципите на бюджетното право. И азъ ще подкрепя тази мисль съ аргументи, които ще извадя отъ разглежданая днесъ законопроектъ на г-нъ министъра на финансите.

Азъ поддържамъ, че исканитъ съ този законопроектъ кредити, както и гласуванитъ кредити въ недавнашно време, въ една значителна частъ сѣ предназначени за удовлетворяването на редовни нужди. Отговарямъ на Вашия апострофъ, г-нъ министре! По моето разбиране редовна нужда е да се строятъ гимназии и разни институти въ страната. Никога срѣдствата за удовлетворяването на такива нужди не сѣ вземали отъ извънредни постѣпления, а отъ редовнитъ постѣпления по бюджета. Ето това е здрава финансова политика.

Министъръ Добри Божиловъ: Въ всички страни се строи съ извънредни бюджети, г-нъ Петровъ.

Георги Петровъ: Азъ не зная въ нашата практика да е имало случай, гимназии и други институти да се строятъ съ извънредни бюджетни срѣдства, т. е. съ заеми.

По-нататъкъ. Азъ не зная — и г-нъ министърътъ на финансите тукъ неопределено ще трѣбва да се съгласи съ мене — какъ е възможно да се сключаватъ заеми за поддържане на пѣтищата? Съвършено ясно е, г-да народни представители, че разходътъ за поддържане на пѣтищата е единъ чисто редовенъ разходъ, който трѣбва да се покрива отъ приходитъ по редовния бюджетъ.

Министъръ Добри Божиловъ: Прощавайте, г-нъ Петровъ!

Георги Петровъ: Моля!

Министъръ Добри Божиловъ: Азъ обяснихъ, че за поддържане пѣтищата остана кредитъ отъ редовния бюджетъ на Дирекцията; обяснихъ, че отъ 560.000.000 л., като се спаднатъ разносикитъ за заплати, инвентаръ, погашенията и лихвитъ по досегашнитъ заеми и пр., оставатъ 240.000.000 л., които сѣ едва достатъчни за службата за поддържане на пѣтищата.

Георги Петровъ: И на това ще ви отговоря. Азъ говоря за накарънение на принципитъ на бюджетното право, което допускате, като въ мотивитъ къмъ законопроектъ казвате, че една частъ отъ сумата, гласувана за строежъ на пѣтищата, ще отиде за поддържане на пѣтищата. Моля да обърнете внимание и на това, че въ бюджета на Главната дирекция на строежитъ — вие сте били въ Министерския съветъ, когато той е билъ гласуванъ — нѣма предвиденъ кредитъ за поддържане на пѣтищата.

Министъръ Добри Божиловъ: Ще обясня.

Георги Петровъ: Какъ ще обясните, не зная, но въ бюджета азъ не виждамъ такъвъ кредитъ. Азъ намирамъ, следователно, че тукъ има едно флагрантно нарушение на принципитъ на бюджетното право, като искате заемъ за поддържане на пѣтищата, разходътъ за което, както казахъ, е единъ напълно редовенъ разходъ.

По-нататъкъ, г-да народни представители! Трѣбва да отбележа и другъ единъ пунктъ, който подкрепя моята теза. За постройка на нови желѣзопѣтни линии се предвижда една сума отъ 260.000.000 л., които щѣли да се употребятъ, споредъ мотивитъ къмъ законопроектъ, за довършване на започнатитъ желѣзопѣтни линии, за да можело да се приведатъ по възможность по-скоро въ експлоатация. И се добавя: „Една частъ отъ тая сума, около 10 милиона лева, е необходима, за да се направятъ нѣкои допълнителни съоръжения — товарни рампи, удвояване на линии и др. — на сега съществуващитъ желѣзопѣтни линии, за да се увеличи тѣхната превозоспособность“.

Но, г-да народни представители, нѣма съмнение, това е единъ съвършено редовенъ разходъ. По-късно ще ви дамъ единъ аргументъ въ полза на тази теза — аргументъ, който азъ ще извадя отъ бюджета на Министерството на желѣзницитъ — и вие ще се съгласите съ мене. Очевидно е, че за товарни рампи, за разширение на желѣзопѣтни линии ...

Министъръ Спасъ Ганевъ: Не Ви ли подсѣща това „товарни рампи“ за какво е?

Георги Петровъ: Не ме подсѣща.

Министъръ Спасъ Ганевъ: Много си закѣснѣлъ.

Георги Петровъ: Много добре ме подсѣща, но азъ Ви питамъ: толкова ли късно се сѣщате вие за тѣзи нужди? На 28 януарий т. г. гласувахме закона за бюджета на държавата. Следъ това, на 9 мартъ Министерскиятъ съветъ гласува закона за Главната дирекция на строежитъ, а три дни по-късно ни сезирате съ законопроектъ за новъ кредитъ за сѣщата целъ. А това показва, че не сте схващали наличността на тия нужди.

Министъръ Спасъ Ганевъ: Може да сѣ се явили по-късно.

Георги Петровъ: Извинете, въ три дни такива нужди не се явяватъ.

Дончо Узуновъ: Явяватъ се и въ единъ часъ.

Георги Петровъ: Вие сега като ходихте въ Букурещъ, разбрахте, че се явяватъ нужди за единъ часъ! Хайде делъ Тѣзи нужди сега за единъ часъ не могатъ да се явятъ. Тая диверсия е неумѣстна.

Нѣкой отъ дѣсно: Сега времената сѣ бързи.

Георги Петровъ: Искате да гласуваме и заемъ 20.000.000 л. за водни строежи.

Дикляръ Кушевъ: 20.000.000 л. стигатъ!

Георги Петровъ: Г-да народни представители! Върху това перо азъ ще се спра малко по-късно.

Най-сетне искате единъ заемъ отъ 30.000.000 л. за усиляване фонда „Сѣдебни сгради“. Защо?

Министъръ Добри Божиловъ: Защото му вземахме паритъ.

Георги Петровъ: Да, защото му вземахте паритъ. Тогава ще ги върнете съ редовния бюджетъ. Тѣмъ това искамъ да ви кажа. Вие правите една много лоша политика. Следъ като взехте безвъзмездно паритъ отъ фонда „Сѣдебни сгради“, разходитъ по който сѣ тоже редовни и се произвеждатъ по бюджета на фонда, вие сега искате да задължите фонда къмъ Б. з. к. банка съ 30.000.000 л. при 6 1/2% лихва. Взехте паритъ на фонда и вмѣсто да му ги повърнете съ срѣдства отъ редовния бюджетъ, карате го да сключи заемъ и да плаща лихви. Това е може би добра банкерска смѣтка, но това не е добра смѣтка на държавното управление.

Министъръ Добри Божиловъ: Азъ нѣма да Ви прекъсвамъ сега, но ще Ви отговоря после.

Георги Петровъ: Разбира се, ще очаквамъ да ми отговорите после, когато ще вземете думата да отговорите на критикитъ.

Г-да народни представители! Азъ заключавамъ моитѣ общи бележки съ мисълта, че този законопроектъ, така както е представенъ на Камарата, не издѣрка критика отъ гледище на една разумна финансова политика. Нѣщо повече, той все пакъ е отражение на едно особено отношение къмъ Парламента. За да се прокара гласуването на заемъ за редовни нужди, най-напредъ се поставя безспорно извънредната пужда, която трѣбва да се удовлетвори — тая на армията. И ако нѣкой тукъ ще има куража да вземе думата и да говори общо противъ закона, ще му се възрази отъ тукъ или отъ тамъ, или отъ кѣдето и да е: а, нима вие сте противъ кредита за армията! Кредитътъ за армията и другиятъ, който се предвижда по хуманенъ претекстъ — за туберкулозата — сѣ една благовидна уловка. Това сѣ два претекста, за да ни подведете да гласуваме заемъ за посрѣщане на редовни разходи. Ето една политика, която мене ми се вижда много хитра, но която, бихъ рекълъ, е недостойна за Парламента.

Нѣкой отъ дѣсно: Тукъ нѣма малолѣтни хора, г-нъ Петровъ.

Георги Петровъ: Азъ намирамъ, че колкото се касае до кредита за армията, той не може да се вмѣква въ този законопроектъ, толкова повече, че тоя кредитъ въобще е разрешенъ, както се вижда отъ последния членъ на законопроекта. Трѣбва да се внесе единъ специаленъ законопроектъ, въ който, въ духа на последния членъ, да се каже: отъ единъ заемъ, сключенъ отъ Б. з. к. банка, се използва сумата 170.000.000 л. по разрешенния кредитъ отъ 4.250.000.000 л. за нуждитъ на армията и се поставя на разположение на Министерството на войната.

Министъръ Добри Божиловъ: Азъ обяснихъ предварително защо става това.

Георги Петровъ: Съ всичко това азъ искамъ да кажа, че нѣма единство въ държавното финансово стопанство, защото нѣма планъ за работа. Тукъ е ролята на министъра на финанситѣ. Азъ лично него много не засѣгамъ — по това азъ ще се обясня следъ малко — но тукъ той трѣбва да прояви твърда воля. Когато ще се издвигватъ срѣдства, когато ще се отпусчатъ и гласуватъ разходи, трѣбва да има една система.

А какво става у насъ, г-да народни представители? Вземете една отъ нуждитъ, която трѣбва да се удовлетвори чрезъ този законопроектъ — строежъ на пѣтица. Днесъ пакъ ни се иска кредитъ за пѣтица. А такива кредити ние вече гласувахме. Ние гласувахме за пѣтица 150.000.000 л. съ закона за 550-милонния кредитъ отъ 12 ноемврий 1938 г. Въ бюджета на Главната дирекция на строежитѣ, гласуванъ отъ Министерския съветъ, както обрнѣхъ вниманието ви, завчера на 9 мартъ, е гласувана една сума по § 22 отъ 186.435.000 л., отъ които 124.290.000 л. за пѣтица по чл. 10 отъ наредбата-законъ за Главната дирекция на строежитѣ и 62.145.000 л. за други държавни пѣтица. И ето сега за трети пѣтъ се искатъ още 230.000.000 л., отъ които една частъ сѣ за поддържане на стари пѣтица. Виждате какво е положението: на 12 ноемврий 1938 г. е гласуванъ единъ кредитъ отъ 150.000.000 л., на 9 мартъ е гласуванъ другъ кредитъ отъ 186.435.000 л. и днесъ се иска трети кредитъ отъ 230.000.000 л.

Така ли неочаквано и неусѣтно нарастнаха нуждитѣ, и то все въ размѣръ на стотици милиони лева? Кѣде е планътъ на Министерството на благоустройството, което проглуши свѣта съ своята благоустройствена политика, политика на строежи, да го видимъ, да разберемъ защо всѣки два месеца трѣбва да се даватъ по 200—250 милиона лева за нуждитѣ на това министерство? Ето кой въпросъ повдигамъ азъ тукъ, когато говоря за липса на планъ въ нашето държавно финансово стопанство. Ето какво ме вълнува. Ние трѣбва да знаемъ, да разберемъ, кои сѣ тия нужди. Тѣ трѣбва да бъдатъ обосновани предъ насъ. Защото, г-да народни представители, длъженъ сѣмъ да кажа, че тукъ се води и политика на предпочитание поѣмога. Г-нъ министъръ Ганевъ има симпатии къмъ нѣкого и антипатии къмъ другия, и въ зависимостъ отъ личнитѣ си чувства на едно мѣсто строи, а на друго мѣсто не строи.

Министъръ Спасъ Ганевъ: Сигурно отъ симпатии къмъ Васъ строя въ Харманлийско.

Георги Петровъ: Г-нъ министърътъ пита, дали отъ симпатии къмъ мене строя въ Харманлийско. Искамъ да му отговоря, че тѣкмо тамъ не строи. Когато се явила предъ него една делегация отъ Харманли да му иска да построи парчето шосе отъ Харманли до гарата на международния пѣтъ...

Министъръ Спасъ Ганевъ: Казахъ, че сигурно отъ симпатии къмъ Васъ строя въ Харманлийско!

Георги Петровъ: Тѣкмо обратното казвамъ — че Вие не строите.

Министъръ Спасъ Ганевъ: Тогава не знаете какво се строи.

Георги Петровъ: ... той е казалъ на делегацията: „Идете при Георги Петровъ да ви направи шосето“. Когато делегация отишла при г-нъ министъра да иска да се направи при с. Бисеръ мостъ, за който селянитѣ бѣха доставили и камѣнитѣ, той далъ сѣщия отговоръ и на тая делегация. Той толкова се е увлѣкълъ отъ омразта си срещу мене, ...

Нѣкой отъ дѣсно: Е-е-е!

Георги Петровъ: ... че забравя, че азъ не сѣмъ избраникъ на тая колегия. Тамъ има другъ депутатъ избранъ, но той казва: „Идете при Георги Петровъ“.

Иванъ Петровъ: Голѣма политическа фигура!

Георги Петровъ: Малко по-голѣма отъ Васъ.

Иванъ Петровъ: Г-нъ министъръ Ганевъ нѣма друга работа, освенъ да се занимава съ личността на Георги Петровъ!

Председателъ Стойчо Мошановъ: Г-да народни представители! Досега азъ не се намѣсихъ, но считамъ, че вече е време да се тури малко редъ.

Петко Стояновъ: Стефанъ Цановъ казва, Вие да пазите неутралитетъ.

Георги Петровъ: По отношение на желѣзницитѣ е сѣщото. Съ закона за 550-милонния кредитъ отъ 12 ноемврий 1938 г. се гласуваха за желѣзницитѣ 480.000.000 л., и сега се искатъ нови кредити 250.000.000 л. за новитѣ линии и 10.000.000 л. за допълнителнитѣ съоръжения на сѣществуващитѣ желѣзопѣтни линии. Г-нъ министре! Азъ искамъ да отговоря на бележката, която ми направихте. Ще Ви дамъ аргументи отъ самия бюджетъ.

Въ § 94 отъ разходната частъ на бюджета на Дирекцията на желѣзницитѣ е предвидена една сума отъ 12.000.000 л. за подобрене и обзавеждане на желѣзопѣтнитѣ гарн; следъ това въ § 96 пакъ за подобни разходи сѣ предвидени 3.500.000 л. Следователно, имало е предвидени суми за тѣзи разходи преди нѣколко месеца. Месецъ два следъ гласуването на бюджета вие идете да искате нови кредити пакъ за тия редовни нужди. И азъ си задавамъ още единъ въпросъ: защо пакъ тѣкмо по бюджета на Главната дирекция на строежитѣ ще трѣбва да се отпуснатъ тѣзи суми? Самата тая служба по пострѣйката на рампи, по увеличаване на линиитѣ — за сѣществуващитѣ линии е дума, не говоря за нови линии, така се изразява и вносителятъ на законопроекта — се извършва отъ Министерството на желѣзницитѣ, тя е въ неговия ресорть. Защо е необходимо да се гласуватъ кредити за сѣщото нѣщо на Главната дирекция на строежитѣ? Ето едно доказателство за безсмисленото на тая дирекция, която обединява най-разнообразни служби въ себе си, поради което, разбира се, се скѣсва връзката между службитѣ на респективното министерство — въ случая Министерството на желѣзницитѣ. Това нѣщо нѣма мѣсто тукъ.

По-нататѣкъ иска се да се отпусне една сума отъ 20.000.000 л. за водни строежи. Г-да! Около идеята за оросяването, което сѣщо така влиза въ общитѣ водни строежи, на времето се вдигна голѣмъ шумъ. Тоя шумъ се вдигна не защото имаше едно съзнание за необходимостта да се пристѣпи къмъ водни строежи, но затова защото Негово Величество Царътъ изнесе проблемата на разискване предъ нашата общественост и предъ Министерския съветъ. Вдигна се голѣмъ шумъ за нейното осѣществяване. Назначи се една комисия, състояха се много събрания, взеха се резолюции, решава се, и т. п. и т. н., и въ края на краищата нѣма нито единъ левъ предвиденъ и отпуснатъ за осѣществяването на тая голѣма идея — оросяването. Кредитътъ, който днесъ се иска, не е за оросяване, а за корекция на рѣки и за нѣкои водни строежи по брѣговетѣ на Дунава. За самото оросяване, при отпуснати милиардни кредити отъ Народното събрание, не е поискана нито дори сума отъ 100 милиона лева, за да се пристѣпи къмъ тази работа.

Ето какъ нашата бюрокрация действува и се отзовава на голѣмитѣ нужди на народа: шуми, за да се похвали, че се е вслушала въ апела или въ идеята на Негово Величество Царя, и следъ това, както си върви изъ своя пътъ, забравя всичко и по най-важната проблема нищо не върши, а ни занимава съ кредити за корекции на рѣки и т. н. Но азъ питамъ: какъ може, когато по бюджета на Главната дирекция на строежитѣ, гласуванъ на 9 мартъ т. г., значи преди нѣколко дена, е предвидена една сума отъ 23.964.750 л. за тая целъ, днесъ, следъ три дена, нуждитѣ толкова да сѫ нарастнали, та на нова смѣтка да се гласува още 20.000.000 л. кредитъ — и то за редовни нужди, както под чертахъ? Тукъ поне тая належаща опасностъ, за която прави алюзия г-нъ министърътъ на благоустройството, не е налице, не съществува.

Всичко това показва, г-да народни представители, че нѣма система, нѣма познаване нуждитѣ на ресора, който се управлява, да се знаятъ тѣ и своевременно да се гласуватъ нуждитѣ кредити.

Стефанъ Радионовъ: А въ Ваше време имате система!

Петко Стояновъ: Това се прави отъ конкуренция.

Георги Петровъ: Азъ мисля, че това се прави и за да се прикриятъ отъ Народното събрание въобще разходите, защото, споредъ намѣренята, които изглежда, че сѫ изоставени, законътъ за бюджета на Главната дирекция на строежитѣ не трѣбваше да минава презъ Народното събрание.

Г-да народни представители! Колкото и да сѫ належащи нуждитѣ, това не ни задължава да гласуваме този законопроектъ, затова защото, както ви казахъ, той е въ противоречие съ основнитѣ принципи на бюджетното право, той е въ разрѣзъ съ здравитѣ интереси на нашето държавно и финансово стопанство. И азъ нѣма да гласувамъ за този законопроектъ, първо, докато кредитътъ за военни нужди не се предвиди въ единъ отдѣленъ законъ, за който ще гласувамъ; второ, докато не се изключатъ разходите за задоволяване на редовни нужди и се поставятъ въ редовния бюджетъ; трето, докато не се приложи къмъ днешния законопроектъ една таблица, която изрично да указва пѣтищата и желѣзнопѣтнитѣ линии, които ще се строятъ и, четвърто, докато не се постанови, че извършването на до-ставките ще става по реда на закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Г-да народни представители! Следъ тѣзи бележки и уговорки, които направихъ, вървамъ вие да сте се убедили, че когато се касае до правилно отправление на държавния животъ, азъ нѣма да правя безогледна опозиция. Но това отправление трѣбва да става по пътя на разума и по пътя на закона. Ето кои елементи трѣбва да ни ръководятъ, когато ще действуваме въ случаи като настоящия. Може задоволяването на тия нужди да е наложително, може да е полезно да се отпуснатъ кредити, но това ще трѣбва да става съ разумъ и съ съблюденіе интереситѣ на държавното финансово стопанство.

По тия съображения азъ се обявявамъ противъ законопроекта. (Римоплъскания отъ лѣво)

Председателъ Стойчо Мошановъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Асенъ Мумджиевъ.

Асенъ Мумджиевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Смѣтамъ да направя само нѣколко бележки до-сежно законопроекта, който разглеждаме.

Прави впечатление, че отъ това високо мѣсто се правятъ опити да бждатъ омаловажени известни мѣроприятия, пред-метъ на законопроекта, който разглеждаме. Още отъ пър-вия денъ на нашето пристигане тукъ и последователно на много пѣти ние чувяхме повика, особено отъ тая страна (Сочи въ лѣво): дайте ни закони, съ които да активизираме нашия стопански животъ; дайте ни закони, съ които да хвърлимъ съ по-широка шепя пари въ нашето стопанство, да го активизираме, да дадемъ работа на хиляди безра-ботни и съ това да разрешимъ много обществени и со-циални въпроси, които чакатъ неминуемо своето разреше-ние. И сега когато се намираме предъ разглеждането на единъ подобенъ законопроектъ, съ който точно се отго-варя на тѣзи повикъ, да активизираме нашето народно сто-панство, азъ останахъ очуденъ отъ думитѣ особено на предложившия нашъ колега г-нъ Георги Петровъ, който се мъчеше всячески да намѣри козове, да измъкне доводи и съображения, за да омаловажи, да отрече по-начало ползата отъ законопроекта, който разглеждаме.

Г-да народни представители! Не могло, не било правилно и съобразно съ началата на една добре разбрана финан-

сова политика да се посрѣщатъ редовни нужди, редовни разходи съ извънредни приходи. Вѣрно е, ние знаемъ, че отъ гледище на финансовата наука

Петко Стояновъ: И на закона.

Асенъ Мумджиевъ: ... и съобразно основното правило трѣбва редовнитѣ разходи да бждатъ посрѣщани съ ре-довни приходи. Ние трѣбва да се преклонимъ предъ това правило и да го признаемъ. Но често пѣти, г-да народни представители, животътъ е по-силенъ и изключенията ста-ватъ правила, тогава догато това се налага. Реалниятъ по-литикъ не бива да бжде доктринеръ и да съблюдава само сухитѣ догми на науката.

Петко Стояновъ: Значи може да се краде отъ нужда, да стане това правило!

Асенъ Мумджиевъ: Г-нъ Петко Стояновъ! Днесъ пове-чето отъ държавитѣ строятъ не съ редовни приходи, а съ извънредни приходи. И азъ смѣтамъ, че вие това трѣбваше да знаете, преди да Ви го казвамъ. Г-да народни предста-вители! Азъ бихъ запиталъ г-нъ Петровъ какво ни препор-ъчва, следъ като отрича този начинъ на процедиране. Смѣта ли той, че ние ще трѣбва да прибѣгнемъ къмъ редовнитѣ приходи за посрѣщане на тия нужди? Смѣта ли той, че ние ще трѣбва да увеличимъ данѣнитѣ, за да мо-жемъ да дойдемъ до същата целъ — да хвърлимъ повече пари въ страната, за да активизираме народното стопан-ство? Сигуренъ съмъ, че той не би препоръчалъ тази мѣрка.

Г-да народни представители! Вие виждате, че най-голѣ-мото перо въ законопроекта е това за пѣтищата и желѣз-нопѣтнитѣ. То възлиза на обща сума 510.000.000 л., отъ които 230.000.000 л. сѫ за довършване на пѣтищата, 260.000.000 л. за довършване на започнати желѣзнопѣтнитѣ линии, и оста-налиятъ 20.000.000 л. за водни строежи.

Г-да народни представители! Много често отъ тази три-буна нуждитѣ на нашето благоустройство се съпоставятъ съ тѣзи на нашето земедѣлие. Едва ли не всѣкога, когато дойде да се говори за нуждитѣ на нашето благоустройство, отъ тукъ (Сочи въ лѣво) се смѣта, че то е врагъ на нашето земедѣлие, отрича се напълно нуждата отъ пѣтищата, за да се възвеличае старото общепризнато и вървамъ отъ ни-кого неотричано начало, че нашето земедѣлие е грѣбна-кътъ на нашето стопанство и че преди всичко то трѣбва да бжде подпомогнато.

Азъ смѣтамъ, че това е едно неправилно становище. Както на много мѣста, така и тукъ истината е по срѣдата. България се нуждае еднакво отъ здраво земедѣлие и отъ добри пѣтища, защото пѣтищата сѫ артеринитѣ, по които се движи стопанскиятъ животъ. Пѣтищата обслужватъ пре-димно селото, обслужватъ народното стопанство. Тѣ не сѫ създадени за луксъ или за удоволствие на нѣкого, а уле-сяватъ нашиятъ стопански деятели. И ако ние искаме да подпомогнемъ нашия земедѣлецъ, преди всичко трѣбва да му осигуримъ пѣтища, или най-малкото наредъ съ мелно-равнитѣ мѣроприятия, които се налага да направимъ, трѣбва планомерно, обсъдено и разумно да построимъ пѣ-тища, по които да се движатъ продуктитѣ на неговия трудъ.

Димитъръ Кушевъ: И малко кредитъ да му дадемъ.

Асенъ Мумджиевъ: Точно това, г-нъ Кушевъ.

Г-да народни представители! Ние не бива да излизаме съ тенденциозни заключения. Въ интереса на истината трѣбва да констатираме — и това ще направи честъ на нашия Парламентъ — че ние еднакво положихме грижи, както за нашето благоустройство, така и за нашето земе-дѣлие. Азъ искамъ да Ви напомня, че ние гласувахме единъ кредитъ отъ 128.000.000 л. за нашето земедѣлие. Може би той е недостатъченъ, ще го засилимъ. Но ние поста-вихме едно добро начало. Освенъ това гласувахме и за-кона за подпомагане на винопроизводителитѣ. По него фискаътъ е ангажиранъ съ нови 150.000.000 л. Ние гласу-вахме и закона за подпомагане тютюнопроизводителитѣ. Също и тамъ сѫ ангажирани надъ 200.000.000 л. Така че, както казахъ, ние еднакво сме били щедри и къмъ на-шето земедѣлие, и къмъ благоустройването на страната.

Г-да народни представители! Ние трѣбва да подчертаемъ и другъ единъ фактъ, който прави само честъ на днешното управление. До сега ние гласувахме значителни кредити: 550.000.000 л. за благоустройството, 170.000.000 л. за корабо-плаването, 70.000.000 л. за пѣтищата, 1.000.000.000 л. за желѣз-ницитѣ, 128.000.000 л. за земедѣлието — или надъ 2 мили-арда лева, която сума отива, за да активизира, да влѣе повече кръвъ въ житиѣ на нашето стопанство, да даде

работа на безработните и въобще да създаде условия за стопански напредък, за който всички ние говоримъ.

Г-да народни представители! Често от тая трибуна се говори по въпроса къде да бъде отдѣлението за водитѣ. Това е наистина единъ голѣмъ въпросъ, който азъ не смѣтамъ днесъ да засѣгамъ по смѣстество. Вѣрно е, че за водни строежи е предвидена въ този законопроектъ скромната сума отъ 20.000.000 л. Вѣрно е, отъ друга страна, че нуждата отъ мѣроприятия за оросяване е голѣма. Ние трѣбва да потърсимъ повече срѣдства, за да можемъ да изпълнимъ една добре замислена и планомерна дейностъ въ това отношение. Но мене ми се струва, че по начало е лишенъ отъ голѣмо основание спорътъ къде да бъде отдѣлението за водитѣ. Г-да народни представители! Онѣзи, които поддържатъ, че то трѣбва да се върне въ Министерството на земедѣлието, досега забравиха да констатирайтъ единъ фактъ само, че това отдѣление е било до днесъ тамъ 60 години и нищо не е направило.

Петко Стояновъ: Туй пъкъ съвсемъ не е вѣрно!

Асенъ Мумджиевъ: Това е съвсемъ вѣрно, г-нъ Стояновъ.

Петко Стояновъ: Не познавате никакъ работата.

Асенъ Мумджиевъ: Така е.

Петко Стояновъ: Възмутително е просто да се говорятъ такива работи!

Асенъ Мумджиевъ: Че това е вѣрно, показва фактътъ, че ние едва днесъ следъ 60 години започнахме да говоримъ за оросяването, едва днесъ повдигаме този въпросъ.

Нѣкой отъ лѣво: Аргументътъ на г-нъ Ганевъ!

Асенъ Мумджиевъ: Преди министъръ Бяковъ имаше и други министри, които постигнаха по сѣщия начинъ съ това отдѣление. То бѣше единъ нещастенъ апендиксъ въ това министерство, който се занимаваше само съ канцеларски и ежедневни пужди.

Димитъръ Кушевъ: Младъ човѣкъ сте. Не познавате добре въпроса.

Асенъ Мумджиевъ: Моля, г-нъ Кушевъ, азъ никога не съмъ Ви прекъсвалъ.

Г-да народни представители! Ние трѣбва да признаемъ, че досега, въпреки че много пѣти се говори по този въпросъ отъ тая трибуна, нито единъ отъ говорившитѣ не го засегна по смѣстество. Фактътъ, че въ други страни било така или иначе още не значи, че имаме налице единъ сериозенъ доводъ, за да вземемъ непременно теркъ отъ тия страни.

Трѣбва да се съобразятъ два момента, които характеризиратъ дейността на това отдѣление. Първо, трѣбва да бъдатъ осъзнати известни мелиоративни нужди, и второ, тия нужди трѣбва да намѣрятъ своето задоволяване. Мене ми се струва, че по отношение на първия моментъ — да бъдатъ осъзнати известни мелиоративни нужди — биха могли по-успѣшно да си кажатъ думата службитѣ при Министерството на земедѣлието. Досежно втория моментъ — извършването на предприятията — тамъ има думата техническата властъ и съ по-голѣма компетентностъ Министерството на благоустройството може да реши този въпросъ.

Г-да народни представители! Когато българскиятъ народъ очаква отъ насъ бързи и резултатни решения, ние не бива да се отдаваме на безплодни спорове къде трѣбва да бъде отдѣлението за водитѣ. Азъ смѣтамъ, че много по-важно за насъ въ този моментъ е да отговоримъ на въпроса: какъ трѣбва да бъде организирано отдѣлението за водитѣ и въобще на какви основи трѣбва да бъде поставено то като единъ институтъ за осъществяване на мѣроприятия по водитѣ, отколкото да приказваме къде трѣбва да бъде. Защото това отдѣление, организирано добре съ огледъ на осъзнаване нуждитѣ и съ огледъ на реализиране тѣхното изпълнение, би могло, еднакво да задоволи очакванията както въ Министерството на земедѣлието, така и въ Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството.

Г-да народни представители! Завършвайки, азъ подчертавамъ моето доволство отъ законопроекта, за който ние ще гласуваме. Това е едно последно доказателство, че у насъ се следва една политика, която цели да активизира нашето стопанство. Тия милиони, които ние ще гласуваме, ще минатъ презъ рѣцетъ на хиляди безработни, ще минатъ презъ българския земедѣлецъ, презъ българския занаятчия, презъ българския индустриалецъ и ще активизиратъ нашия стопански животъ. Смѣтамъ, че законопроектътъ ще изиграе ролята, която му се възлага, и заявявамъ, че ще гласувамъ за него. („Браво“ и ръкоплѣскания отъ дѣсто)

Председателъ Стойчо Мошановъ: Г-да народни представители! Ще преустановимъ заседанието. Ще ви моля, да опредѣлимъ дневния редъ за утрешното заседание, въ 3 ч. следъ обѣдъ.

Правителството предлага следния дневенъ редъ:

1. Попълване състава на парламентарнитѣ комисии съгласно решението за свикване сѣщитѣ на заседание между първата и втората редовни сесии на XXIV-то обикновено Народно събрание.

Първо четене законопроектитѣ:

2. За отпускане заемъ отъ Б.з. к. банка въ размѣръ на 770.000.000 л., отъ които 260.000.000 л. подъ гаранция на държавата, за разни държавни и фондови нужди. (Продължение разискванията)

3. За измѣнение на нѣкои членове отъ наредбата-законъ за устройството на сѣдилищата.

4. Одобрение предложението за освобождаване отъ вносно мито и други данѣци и такси на единъ подвиженъ диспансеръ, който ще се внесе отъ Дружеството за борба противъ туберкулозата и предаде на Главната дирекция на народното здраве.

5. Второ четене законопроекта за опрощаване на глоби, лихви и неиздѣлжения по фискални и други закони.

Председателството моли утре да стане и попълване състава на парламентарнитѣ комисии, съгласно решението за свикване парламентарнитѣ комисии на заседание презъ времето между първата и втората редовна сесия — това да бъде първа точка.

Тѣзи, които сѣ съгласни съ така предложения дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, събрането приима.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 19 ч. и 20 м.)

Председателъ: **СТОЙЧО МОШАНОВЪ**

Подпредседателъ: **ГЕОРГИ МАРКОВЪ**

Секретари: { **Д-РЪ ПЕТЪРЪ ЯЛАМОВЪ**
ПЪРВАНЪ МАРКОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **ДОНЧО ДУКОВЪ**